UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Liberis præteritis vel exheredatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

bitur,ſi ſoluẽdo fuerit teſtator,alias vtramq̧ habebit,h.d.Op.
de l.cũ ſeruus.ff.de cond.inſti.vbi cõditio appoſita in libertate.
videtur in hereditate repetita.Sol.illud,qđ hic dicit,pure inſti
tuit,intellige hic expreſſe.Alias ſi ſimpliciter videt̃ inſtitutio fa⸗
cta ſub conditione,ſm̃ Rich.Malumb.

De liber.præter.vel exhæredatis. Rub.XXVIII.

¶Gl.continuat,q2 in teſtamentis liberi exheredantur,vel pre⸗
tereuntur.ideo de h.d.Vel aliter.Dictum eſt de inſtitutione,vel
ſubſtitutione,verum q2 exheredatio fit quandoq̧ a gradu inſti
tutorum,quandoq̧ gradu ſubſtitutorum,ideo de his ponit hic.

LEX I.

5 ☞Teſtm̃ an poſſit incipere a ſecundo gradu, quando primus
gradus eſt nullus ex cauſa preteritionis.

a CUm poſt. Si exheredatio fit ab omnibus
gradibus[a] tacite vel expreſſe, vȝ
teſtm̃.h.d.Vel aliter,Clauſula in fi.poſita, refert̃ ad
omnia precedentia,ſi non eſt ratio quare magis ad
1 vnum referatur,quam ad aliud.h.d.No.†q2 exheredatio debet
fieri ab omni gradu,ad hoc vt valeat gradus ille.No.ſecũdo,qđ
2 dixi in ſecundo ſummario,qđ †clauſula in fi.poſita,ꝛc. Op.ff.eo.
l.iij.§.ante heredis.Gl.huius timore hic diſtinguit,ꝛ ponit totã
3 diſtin.quam fecit ibi tex.ideo dic vt in gl.¶Ex qua no.†in pñc.
b ſub[b] q clauſula in prin.poſita,refertur ad oĩa ſequẽtia,ſicut hic
dicit tex.de clauſula in fi.poſita,q refertur ad oĩa precedẽtia, ſi
* non põt reddi ratio,*quare magis,ꝛc.¶†Itẽ ex ſecũdo memb.
4 no.q clauſula in medio[c] poſita,refert̃ ad precedentia,ꝛ ſequẽtia,
c q intellige ſm̃ limitationẽ,que ſequitur in gl.qñ fit intra gradũ,
ꝛc.No.q illud,qđ dr,clauſula poſita in medio,refertur ad oĩa,dȝ
intelligi in medio,hoc eſt,inter diuerſa capitula.Sed ſi ponit̃ in
medio vnius capituli,ad illud tm̃ refert̃,q perpetuo tene menti.
Et iſta,que dico,ſunt vera qñ tractamus de repetitione vnius
clauſule ſubſtituentis per ſe,de qua loquit̃ l.talis ſcriptura.ff.de
5 leg.j.†Sed ſi loquimur de repetitione alicui⁹ qualitatis,vel mo⸗
dificationis reſpicientis aliud,tunc an intelligat̃ facta repetitio,
nõ eſt noſtra materia hic ſed eſt materia in l.que cõdi.ff.de cõdi.
ꝛ demon.inſti.l.cũ ſeruus.Inſti.de l.Aquil.§.ex hoc tñ capite.
ꝛ de le.iij.l.in repetẽdis.Dixi plene vi bon.rap.l.pretor.§.eritq̧.
6 Pro declaratione huius†gl.ſunt querẽda duo.Primo vtrũ con
tra preſumptionẽ huius legis admittatur probatio in 2riũ.Gl.
hic in prin.dicit qđ non.Unde iſta gl.communiter reprobat̃, q2
imo põt probari contrarium,vt l.iij.§.fi.ff.eo.ꝛ arg.š.de teſt.mil.
7 l.in teſtamento,ꝛc.¶†Quero ergo ſecũdo,quid ſi primus gra⸗
dus eſt nullus ex cauſa preteritionis,vtrum teſtm̃ poſſit incipe⸗
re a ſequenti gradu.Gl.hic videt̃ dicere,qđ ſic.Tu vero diſtin⸗
gue,an primus gradus rumpatur preteritione poſthumi,an ve
ro preteritione iam nati.vt no.in l.iij.in fin.ff.eo.ꝛ probatur in l.
nam ꝛ ſi ſub conditione.ff.de iniuſt.rupt.

ADDITIONES.

a ¶Ab omnibus gradibus.Adde an exheredatus inter gradus
inſtitutionis ꝛ ſubſt.intelligat̃ exheredat⁹ ab omni gradu,ꝛ an
ipſius exheredati ſuper exiſtentia faciat deficere fideicõmiſſum,
ſi ſine filijs,ꝛc.ꝛ an exheredatus certa cã expreſſa,que poſtea nõ
redditur vera,faciat exheredationẽ nullam cenſeri,ꝛ an filius ex
heredatus veniat in generali nominatione filiorũ,ꝛ an nati ex fi⸗
lio exheredato excludant ſubſtitutum,vide Ro.cõſi.ccccxxvj.
b POMA.¶No.in prin.ſui.Lȝ omnes hic teneant,q clauſula in
prin.poſita facilius trahit̃ ad ſequẽtia,quã clauſula in fi.poſita
refertur ad precedentia,ꝛ per gl.in l.quiſquis.ff.de leg.iij.ſed con
trarium decidit tex.in c.inquiſitioni.extra de appel.
* CLAVD.DE SEISS.¶Reddi ratio.Iſtas duas regulas li
mita non habere locuȝ in beneficijs principũ in quibus clauſula
in principio vel in fine poſita non poteſt reſtringere precedentia
vel ſequentia.tex.eſt valde ſingularis in c.cum dilecta.ſecundũ
vnum intellectum Imol.ꝛ aliorum,de donat.ſequitur Alex.conſ.
cccclxxxj.incip.ſuper ex citatione de qua queritur.
c ¶In medio poſita.Adde tu qđ qñ ponitur inter diuerſa capi⸗
tula,q2 tunc clauſula poſita in medio,non refert̃ ad oĩa.Tex.eſt
in c.inquiſitioni.de ap.ꝛ dicit d.Alex.de Imo.in cõſ.xcv.in v.vo.

LEX. II.

a SIauus. Nepos,qui per mortẽ patris incipit
tenere primũ locũ,ſi reperit̃ preteri⸗
tus,rumpit teſtm̃,[a] per l.Vellei.h.d.Op.de l.ſi qs poſt⸗
humo.§.j.ff.eo.Sol.Ibi deceſſit filius inſtitutus poſt
mortem aui,hic eo viuente.Op.ſecundo,dicit̃ hic,ſine impedimẽ
to l.Velleie.Contra,imo Velleius hic permittit q nepos aui,q
tȝ primum gradum,ſi reperiatur preteritus,rumpet teſtm̃,vt l.
Gallus.§.nunc.ff.eo.Huius timore ſunt hic in gl.noſtra multe
expoſitiones,ꝛ quelibet eſt bona.Tu tene primam,q2 eſt magis
clara,ꝛ eam tenẽt Vltramon,ꝛ qđ dicit,ſine impedimẽto l.Vel⸗
1 leia.hoc eſt l.Velleia.concedente.¶No.ex hac l.†vnum q lȝ ne⸗
pos ſuccedat in locũ patris ſui,vt dicit hic tex.tñ ex perſona ſua
ſuccedit,non ex pſona patris ſui,q apparet,q2 inſtitutio patris
ſibi prodeſt,vel nocet,ſed ſi inſpicitur inſtitutio,vel exheredatio
facta de eo.Qđ ergo dicit,nepos,ſuccedit in locum patris intel
lige,hoc eſt,in gradu,vt ſicut filius tenebat gradũ primũ.ita ho
die tenet nepos filio ſubducto,ex perſona ſua tamen ſuccedit.

ADDITIO.

a ¶Rumpit teſtm̃.Adde qđ Bal.extra gl.querit de difficili q.Si
ſtatuto cauetur,q filia dotata non ſuccedat patri dotanti,quo⸗
uſq̧ vel donec maſculus ſuperuixerit,ꝛ contingat patrẽ filiũ in⸗
ſtituere,filiã vero dotataȝ preterire,ꝛ deinde moriat̃ pater,ꝛ ſuc
ceſſiue filius ſine liberis maſculis,an filia preterita poſſit tũc di
cere teſtm̃ nullũ? Bal.hic dicit q ſic,poſt mortuus eſt frater,ꝛ ſic
filia conſequatur dimidiã quam habitura fuiſſet ab inteſt.ꝛ hoc
operant̃ illa verba donec vel quouſq̧,ꝛ iſtã opi.ſequit̃ Bar.in l.
fi.ad tert. Bal. ꝛ Ang.in d.l.Gallus.Bal.ꝛ Imo.ĩ l.ſi qs poſt.
Hug.Ang.ꝛ Imo.in l.ei q ſoluendo.de her.inſti.vbi dicit qđ ita
conſuluit collegiũ Bon.conſi.inci.proponit̃.ꝛ Bal.cõſ.ccix.inci.
doc.man.gra.ij.vol.ꝛ eo.vo.conſi.cclxxvij.An aũt teſtm̃ retro fin
gatur fuiſſe nullũ,vel ſolũ de preſenti,maior pars vr̃ inclinare q
demũ tunc ſit nullũ,cum filia reperit ſe preteritam,q2 ſtatutũ po
teſt quẽ facere heredẽ ad tẽpus,ꝛ poſtea eũ deſinere eſſe heredẽ.
Et ita dicit Bal.conſuluiſſe.Fran.Tigri.ꝛ collegiũ Flo.de qui⸗
bus omnibus pulchre per Pe.de anch.conſ.ccxxj.inci.In Chri
ſti nomi.hic queſtio vulgaris eſt per Abb.conſi.xcij.lib.ij.vbi di⸗
xit,qđ ſi ſtatutũ dicat qđ maſculo ſuperſtite femina nõ ſuccedat,
nec audiatur agendo,vel excipiendo q ipſo mortuo admittetur
propter illa verba addita,nec audiatur agendo,vel excipiendo,
latius ibi vide,ꝛ per Bal.conſi.xcix.lib.v.

LEX. III.

1 ☞Filius cui factum eſt legatum,dicitur preteritus.

a SIquis. [a] Qui iubet̃ eſſe alienus a ſubſtãtia de⸗
1 functi exheredatus vr̃.h.d.¶†No.q
b qñ ſenſus eſt clarus non eſt recurrendũ[b] ad interpreta
tionem.¶Op.ad hec de l.ſi alij.ff.de vſu.leg.Sol.ibi non conſta
bat de mente.hic ſic.Opp.ſecũdo de l.in ſumma.ff.de re iud.Cer
2 te illa concordat cum iſta.¶†Quero quid eſt preterire, dicit gl.
Preterire,eſt de filio nullam mẽtionẽ facere.Vide gl.Ex hac gl.
vr̃ qđ ſi aliquis filio aliquid legauerit,qđ non videt̃ preterit⁹, q2
de eo facta eſt mentio.Sed hic eſt contra caſum in l.pe.j.de fidei.
Et ideo ad iſtam gl.addebat Fran.Accur.Preterire,eſt nullam
mentionem facere de eo,ſcȝ inſtituendo,vel exheredando. Fallit
in milite,cuius ſilentium habetur pro exheredatione,vt l.ſi cum
vel in vtero.ff.de teſta.mili.

ADDITIONES.

a P.PAV.P.¶Si quis.Circa regulã huius l.q ſemp ſit attenden⸗
da voluntas teſtatoris ſicut venator leporem,vide etiã ad iſtam
reg.oĩno Alex.conſi.dxcj.in princi.ꝛ conſ.dxj.Itẽ adde q non
ſoluȝ hȝ locũ in vlti.volun.ſed etiã in 2ctibus etiam ſtricti iuris.
l.fi.C.que res pign.obl.poſ.l.ſi in venditione.cũ gl.pe.ff.cõia pre
dio.Pau.de ca.hic bo.tex.in l.ita ſtipulatus.la grande.cũ gl.in
ver.ex ſniã.ff.de ver.obl.Vide bo.tex.xxij.q.v.c.humane.Alex.cõ
ſi.xxxiiij.in fi.in ij.vo.Limita tñ hoc qñ teſtator non ſtetit in ter⸗
minis mere voluntatis,ſed proceſſit vltra diſponẽdo.Sec⁹ ſi ſtet
in terminis ſolius voluntatis,eſt ꝛ exẽplum in l.quidã cũ filium.
de her.inſti.ꝛ ibi Bal.ꝛ Imo.Scđo limita non procedere qñ ver⸗
ba nec ꝓprie nec improprie poſſint deſeruire volũtati.Ita Bar.
in l.in ambiguo.in ij.rñ.ff.de reb.dub.Alex.conſ.ccccxxij.Are.
in l.Titio.de ver.obl.Vide ad predicta late Iaſ.hic circa iſtam l.
que habes,in l.in conditionibus.primũ locũ.de cond.ꝛ demõ.ad
Bar.Itẽ q neceſſarius ſenſus ſcripture omni menti preualet.vi
de Bal.in c.j.de contro.inueſt.Item in omni materia qño ſit ſtã⸗
dũ verbis vel menti,vide doctri.Abb.in c.ad audientiã.Item qđ
non eſt recurrendũ ad tex.pro intẽtione,q2 verba probata inſpi
ciunt̃,ꝛ q nullum eſt mentis maius teſtimoniũ quã inſpecta qua
litate verborũ,verba ſunt notanda Bal.hic in c.j.de cõtro.inter
me.ꝛ do.de por.fra.Vide oĩno circa hoc que habes ad Bar.in l.
Labeo.in prin.de ſup.leg.Itẽ q nedum in vlti.volun.ſed etiã in
2ctibus ꝛ ideo in alia materia potius attendit̃ mens quã verba,
vide multa p Iaſ.in l.iuriſgentium.§.pretor ait.ff.de pact.vbi dt
Bar.ſuper ſecunda Cod. e e

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

iſtud eſſe magis expeditum in vlt. volū. de quib. vide que habes ad Bar. in d. l. in conditionibus. ff. de cond. ⁊ demō. Itē de rōne, q̄ magis attendit mens quam verba, vide per Bal. pulchre in l. etiam. in j. not. C. de iu. delib. Et ibi etiam ponit declaratione ad regulam iſtam, vide eum. Item q̄ð in vlti. vol. precipue attendat voluntas teſtantis, vide Io. de Ana. conſi. iij. incip. viſo teſtamen to. vbi etiā, ait omnia iura ad hoc reclamare. Item quod idem ſit in ſtatutis q̄ð magis attendatur mens, vide Ang. conſi. cxlvij. in ci. viſo the. ⁊ q. circa medi. ⁊ conſ. clxxxiij. incip. in aduertentia. Et ad regulā, ⁊ ad predicta vide Iaſ. hic. Itē ꝙ voluntas teſtatoris ſit ſeruanda etiā ſi actus redderet nullus, vide Iaſ. in l. verbis ci uilibus. in vj. no. de vul. ⁊ pu. vide que habes ad Bar. in l. nō ali ter. de leg. ij. Are. in d. l. verbis ciuilibus. in iij. no.

b POMA. ¶ Non eſt recurrendū. vide Barb. cōſ. viij. vo. j. ⁊ cōſi. xx. eo. vol. ⁊ conſi xxvij. eo. vo. ⁊ aliqd conſi. xxx. ⁊ ſeq. eo. vo. ⁊ cōſ. xlij. eo. vol. ⁊ conſ. lxiij. ⁊ v. vo. ⁊ conſi. x. ⁊ 3. ij. ⁊ cōſi. xxx. eo. volu. ⁊ conſi. j. eo. vo. ⁊ conſi. lxxvij. vo. ij. ⁊ cōſi. cxxx. eo. vo. ⁊ xj. vo. iij. vbi multa adducunt, ⁊ attenditur mens. ⁊ xxj. vol. iij. ⁊ lv. vo. iij. loqui tur in teſtatore, ⁊ ibi declarat q̄aliter intelligat hoc q̄ð debet at tendi mens teſtatoris, ⁊ conſi. xx. vol. iij. ibi decidit q̄ð attenditur mens diſponentis, ⁊ q̄ð in dubio ſit interpretatio longa in fauo rabilibus, ſed in penalibus ſtricta.

LEX IIII.

Maximum. Hec eſt multum difficilis lex iuuenibus. Breuiter dicit, Maſculi ⁊ femine equaliter ex teſtamēto, ⁊ ab inteſt. ſuccedūt, ⁊ debent nominatim, ⁊ equaliter exheredari. Et eodē modo dicunt nullum, ⁊ petunt cōtratab. ⁊ idē in filijs, ⁊ in nepotibus, ⁊ natis, ⁊ in naſciturīs. h. d. Diuiditur in tres partes prin. Primo, ponit quatuor vitia iuris anti. Scdo illa corrigit. Tertio, ponit quintū vitium, ⁊ illud corrigit. Secunda ibi, ſancimus ita. Tertia ibi, ſz q̄ ⁊ aliud. Itē prima ſubdiuiditur. Nam primo ponit tria vitia. Secundo ponit exēplum primi vitij. Tertio ponit duas perſuaſiones ad oſtēdendū q̄ð p̄dicta ſunt vitia. ¶ Quarto ponit quartum vitium. Scda ibi ⁊ ſi preteritus. Tertia ibi, qui em̄. Quarta
1 ibi, cum etiā. † No. ꝙ non debemus eſſe accuſatores nature. No.
2 ſecundo, † ꝙ querela inofficioſi teſtamenti eſt auxilium ſubſidia-
3 rium, ꝙ habet locum, vbi aliud non cōpetit. Not. tertio † q̄ð ma-
4 |gis eſt habēdus odio exheredat⁹, quā preterit⁹. No. quarto, † ꝙ preteritus pōt dicere nullū, vel venire p contratab. His premiſſis opp. ad primū de l. femine. de reg. iur. ⁊ l. in multis. de ſta. ho.
a Sol. Quantū ad ſuccedēdi modum, non debet eſſe diuerſitas,[a] ſz quantum ad officia publica, ſic, vt in contrario, ⁊c. Ad fin opp. ⁊ videtur q̄ð etiam hodie reperiatur iſtud vitium, q̄ð exheredatus habeat plus quam preteritus. Nam preteritus preſtat legata coniunctis perſonis per titu. de leg. preſtare exheredatus euertit per querelam in totum, vnde legata coniunctis perſonis non preſtat, vt l. titia. de inoff. teſta. Sol. dicit gl. q̄ð iſtud vitium erat olim de iure antiquo, tū hodie corrigitur per aut. ex cā. ꝙ an ſit verum, ibi dicam. Itē opp. q̄ð etiam de iure authē. illud idem vitium ſuperſit. Pone em̄ q̄ð pater meus me exheredauit abſque cauſa ⁊ mihi dedit legatū. Certe teſtm̄ euertitur quantū ad inſtitutionem, legata remanent firma. aut. ex cā. j. eo. Et ſic habebit plus iſte exheredatus, quam ipſe inſtitutus: q̄ habebit legatū, vt in gl. An hoc ſit verum, ponit opinio. Q̄ð an ſit verum, dicam tibi in aut. ex cauſa. Tene menti.

ADDITIO.

a ¶ Non dz eſſe diuerſitas. Adde, ⁊ ſic facit, ꝙ ſtatuta que excludunt feminas a ſucceſſione, de iure cōi ſunt odioſa, ⁊ reſtringenda. Ita decidit Bart. p iſtā l. in l. cunctos populos. ſ. de ſumma tri. ⁊ fi. cat. ⁊ ibi p Sal. ⁊ Sal. ⁊ Cy. ⁊ Bal. in l. nō ſine. de bo. q̄ lib. p Bal. in l. ſancimus. ſ. de nu. ⁊ in l. lege. de leg. ⁊ in l. certū. ſ. vij le. per Pe. de anch. in c. canonū ſtatuta. de conſti. maxime in verſi. igitur. Bal. tn̄ in l. ij. ſ. de in ius voc. dicit, ꝙ reſpectu maſculorū ſunt fauorabilia, ⁊ reſpectu feminarū ſunt odioſa, vel ſimpliciter loquendo poſſunt dici fauorabilia, q̄ debet inſpici id, ꝙ principaliter agitur non id, ꝙ in conſequētiam, ⁊ a primo ſit denominatio, iuxta no. in l. ſi quis nec cām. ff. ſi cer. pe. ⁊ in l. qui excep. de cōdi. inde. Ex parte ergo maſculorum, quorū fauore ſit vt ſalua ſit agnatorū dignitas vt no. Cy. i l. j. de adul. ex parte ipſorū pōt fieri extenſio, vt ſtatutū excludēs filiam propter filiū, excludat etiā propter neptē ex filio, econuerſo videt q̄ð lz excludat filiam non excludet neptem. q̄ð videt verū de nepte ex filio, que procedit ex radice non excluſa, ſed neptis aut nepos ex filia bene excludit, q̄ non pōt venire, niſi ex perſona excluſa. Et hic dicit Pau. de caſ. tenere oēs doct. Sed attenta ratione ſtatuti, ꝙ hereditas remaneat in familia, videtur etiam ſm ipſum q̄ð neptis ex filio excludatur, q̄ tranſitura in aliam agnationē. Tn̄ ſe remittit ad Bar. in d. l. liberorum. de qua materia vide per Ang. conſi. xiiij. Pau. de caſt. conſi. clxix. ⁊ cccxxxiiij.

AVTHENT.

a **Non licet.** [a] Iſta auth. ſumit ex auth. vt cū de appella. cog. Et que hic ſunt, dic vt in glo.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Non lz. Vide aliqua circa iſtam auth. in Bertac. in verb. exheredatio. vbi habes an vltra cauſas hic expſſas ſi reperiat alia ſimilis poſſit exheredari. Et ꝙ ſi filius faciat penitentiā de delicto, ⁊ quedā alia, ⁊ an habeat locū iſta auth. in preteritiōe poſthumi, vide Io. de Ana. cōſ. xxviij. ⁊ Bolo. ibi in additionib⁹.

AVTHENT.

3 Exheredatio tripliciter aſſumi poteſt.
6 Legata an debeantur rup. teſt. ex cauſa preteritionis.
9 Teſtamēto reſciſſo ex cauſa exheredationis, an legata debeant.
11 Teſtm̄ ex cauſa preteritionis, vel exheredationis quomodo irritetur.
12 Teſtm̄ quomodo irritetur, quando deſcendentes ſunt preteriti vel exheredati, ⁊ quid in aſcendentibus.
14 Si collaterales ſunt in teſtamēto preteriti, vel inſtituti, teſtm̄ irritatur per querelam.
15 Inſtitutio in re certa, an remaneat valida teſtamento irritato ex cauſa preteritionis, vel exheredationis.
19 Filius qui rumpit teſtm̄. ex cauſa preteritionis, vel exheredationis habet legatum in teſtamento ſibi factum.
22 Si in teſtamēto irritato fuit appoſita clauſula codicillaris, an legata debeantur ab inteſtato.
23 Clauſula codicillaris quid operetur.

a **Ex cauſa.** [a] Multū eſt difficilis materia hui⁹ auth. Itē eſt breuis hic, ſed in corpore vn̄ ſumitur, ſatis eſt lōgus. Caſum in terminis pone ſub nube, vt litera iacet. Circa auth. hāc primo
1 eſt vidēdum, q̄ūo ſe hz ad l. Codicis. Quidam dicunt corrigēdo, q̄ in lege Codicis dicebatur quod filius exheredatus non ſoluit legata, ⁊ fideicommiſſa: q̄ð corrigitur p iſtam authēt. q̄ð quibuſdam non plz, vt j. dicam. Ego tamē puto hoc eſſe ſatis verum. Alij dicunt quod ſe habet determinado, nā in l. Codicis ſimpliciter dicebatur de exheredatione, ⁊ preteritiōe, ſed hic addit ꝙ dz fieri exheredatio, vel preteritio, cū cauſa, q̄ð colligitur ex illo verbo cum dicit de inſertione cauſe, quod non placet, q̄ hoc, ꝙ dicit de inſertione cauſe, non eſt per iſtā auth. ſed per auth. non lz ſ. prox. poſitā. tene ergo primam. ¶ Veniamus ad contraria opp. videtur ꝙ ex cauſa preteritionis, rupto teſtamento non de-
2 beantur legata, vt l. filio preterito. ff. de iniuſt. teſt. Hui⁹ † tim ſunt opin. nam quidam dicunt, ꝙ lex contraria, ⁊ omnes ſimi corriguntur per iſtā. Pro hac opi. facit primo hec auth. q̄ generaliter loquitur in corpore vnde ſumitur, in §. ſiue igit. Sim loquitur generaliter, vbi loquitur de teſtamento facto a ... terijt, vel exheredauit parentes. Hanc opi. tz gl. in multis lo ſcz in l. contraria, ⁊ in l. vxorem. ff. de manumiſ. teſt. in vlti. gl. aut. vnde hec ſumitur. §. ſi tales. ⁊ j. de codici. l. j. Preterea videtur ratio in preteritione, q̄ in exheredatione. Nā ſicut teſtamentum ipſo iure annullatur per preteritionē, ita annullatur exheredationē, cauſa non inſerta, ſecundum omnes. Hoc tenent omnes gl. quas. j. allegabo, que dicūt ꝙ hec aut. habet in preteritione poſthumi, ⁊c. Alij ſunt in cōtraria opi. qui
b ꝙ hec auth. non habet locū in filio preterito a patre ... dz intelligi de p̄teritione materna, q̄ pro exheredatione habetur. Ita tenet gl. in corpore vnde auth. hec ſumitur. §. aliud quoque capitulum. Et idem Azo in ſumma. Dy. etiam in additione ... gna, q̄ fecit in l. Gallus. de lib. ⁊ poſth. dicit iura antiqua ... per hanc auth. nō eſſe correcta. Ita videbat tenere do. Iac. ... ꝙ hec opi. probatūr in corpore vnde hec ſumitur. §. ſi autem ... obſeruata non fuerint nullū exheredatis liberis. Et de ... nullam fecit mentionem de iure, hoc eſt ꝙ iura non corrigun- niſi quatenus exprimūtur in lege noua corrigente, vt j. de ... precipimus. in fine. Preterea, iſtud eſt ius nouum, ꝙ videtur ductum in filij fauorē. ſed hic nullus eſt fauor filij, immo ... tenetur ad legata, ad que alias non tenebatur, ergo ⁊c. ... ius ſit in fauorē filij, probatur in d. §. ſi autem hec obſeruata fuerūt. ibi ne filij falſis accuſationibus, ⁊c. Hoc etiā tenet
c Pet. do. Cy. erat in contraria opi. tamen non rn̄det ad rationes in cōtrarium, nec nouas facit. ¶ Quid dicemus, Dubium ...
3 pter opi. tantorum. Finaliter † ego dico, ⁊ pro declaratione queſtionis, exheredatio poteſt tripliciter aſſumi. Uno mō ſtricte ⁊ ſic exheredatio eſt ab h̄ditate excluſio expſſe, ⁊ ſolēniter facta

ꝛ ſic loquitur titu. iſte, prout de exheredatione loquitur, ſcꝫ ſi eſt facta nominatim ꝛ in teſtamēto interuenerunt omnia, q̄ habuiſtis no. ſ. eo. l. j. Alio mō aſſumitur exheredatio large, ꝛ tunc exheredatio eſt ab hr̄ditate excluſio facta tacite, ſm teſtatoris voluntatē. Et iſto caſu hoc nomē exheredatio, comprehendit preteritionem factam a teſtatore ſciente ſe filium habere. Hoc probatꝰ in l. patronus teſtamēto. in prin. ff. de bo. libe. ꝛ l. Paulꝰ. §. fi. ꝛ l. ſi cum vel in vtero. ꝛ l. ſicut certi. ſ. de teſta. mil. Ille em̄, qui dat hereditatē ſuam alteri, ꝛ de filio nullam fecit mentionē, tacite exheredat eum. Et ſi tu diceres, leges ſ̄rie loquunꝰ in milite, in quo eſt ſpeciale, quod preteritio habetur pro exheredatione, concedo quod ſpeciale eſt in hoc, qꝺ preteritio militis vꝫ, tāquam exhr̄datio, qꝛ ſic voluit, in pagano vero non valet. Tamen iſta fuit voluntas pagani, qꝺ illa preteritio habetur pro exheredatione, ſicut voluntas militis, tamen in milite valet, propter priuilegium ſuum in illo non vbiqꝫ. Ergo pōt dici qꝺ exheredatio ſit in vno valida, in alio inualida. Sicut dicimꝰ in exhr̄datione, que fit ſine cā, nā exhr̄datio eſt, ſꝫ inualida. Tertio mō poteſt dici exhr̄datio largiſſime, ab hereditate excluſio, ꝛ hec comprehēdit preteritionem factam a teſtatore ſciēte, vel ignorante, ſe filium habere, que preteritio pro exheredatione eſt, vt l. ſi inſtituta. §. fi. cum l. ſeq. ff. de inoff. teſt. Et ſi tu dicis, ibi ſpeciale eſt in matre, cuius p̄teritio habetur pro exheredatione valida concedo ꝙ habetꝰ pro exheredatione valida, ita ꝙ opus eſt querela, ſed in alio pro exheredatione inualida tantum, qꝛ lꝫ verba teſtamenti talem filiū excludāt, tamen voluntas teſtatoris non affuit, vt d. l. ſi cum vel in vtero. ſ. de teſt. mil. Et ſic breuiter triplex eſt exhr̄datio. Una largiſſima, quando ex verbis teſtamenti ad hereditatē non admittitur, licet expreſſe non excludatur, neque tacite, ſecundum voluntatē. Qn̄qꝫ large aſſumitur, vt qn̄ non excluditur expreſſe ſm verba, ſꝫ tacite ſm voluntatem. Qn̄qꝫ ſumitur ſtricte, ꝛ proprie exheredatio, vt qn̄ expreſſe excluditur ſm verba, ꝛ ſecundum voluntatem. Nunc ad † queſtionem propoſitam dico qꝺ hec auth. hꝫ locum in exheredatione largo mō ſumpta, nō dico largiſſime. Et ſic diſtingue, aut filius eſt preteritus a teſtatore ſciente, ꝛ habet locū hec autꝰ. quia teſtamentum rumpitur, quantum ad heredis inſtitutionē, cetera firma manent. Aut eſt preteritus a teſtatore ignorante, ꝛ tunc iura antiqua remanent incorrecta, qꝛ teſtamentum nullo iure valebit.[d] Et ꝙ hec diſtinctio ſit vera, primo probatur ex corpore vn̄ ſumitur. §. ſi autem. Nam ex eo ꝙ dicit nullum exheredatis liberis, intelligo exheredationē large, vt comprehēdat preteritionem a ſciente factam. Et hic probatur ex rationibus, que ſtatim in textu annectuntur. Dicit enim, ne filij falſis accuſationibus condemnentur, ꝛc. Et iſta verba comprehēdunt filium exheredatum, vel preteritum cum cauſa, lꝫ non vere a ſciente. ꝛ j. ſequitur, vel aliquam circunſcriptionem in parentum ſubſtantijs patiantur. ꝛc. Circunſcriptio † em̄ eſt deceptio facta ab aliquo ꝑ dolum, vt l. j. ff. de in integ. reſt. ꝛ ibi no. ſꝫ ille, qui preterijt aliquē ſcienter doloſe, eum circūſcribit, ergo ꝛc. Ex rationibus ergo annexis apparet, qꝺ verbum exheredationis, dꝫ large ſumi, vt cōprehēdat preteritionem. Hoc etiam ꝓbatur in §. ſi tales igitur. ꝛ §. ſi autē hec obſeruata non fuerint. ibi loquitꝰ generaliter, nec de exhr̄datione, vel preteritione facit mentionem. Hoc etiam probatur in §. ꝛ hec quidē exhr̄dationis, vel preteritionis pena, ꝛc. ꝛ j. in ſeq. §. ſequitur. Sola enim noſtre ſerenitatis eſt intentio a parentibus, ꝛ liberis, iniuriam preteritionis, vel exheredatiōis auferre. Apparet ergo ꝙ Imperator intellexit in precedentibus tā de preteritione, quam de exhr̄datione. Ex predictis apparet reſponſum ad ea, que in contrarium allegantur, vcꝫ ꝙ in corpore non ſit mentio de preteritione. Imo falſum eſt, quia fitꝰ mētio expreſſe in verſiculo, ꝛ hec quidem. Item dum dicit, exhr̄datis, intellexit large, vt comprehēdat preteritionem factam a ſciente, merito iura antiqua corriguntur. Nec obſt. qꝺ iſti dicunt, qꝺ ius nouum inductum eſt in fauorem filiorum, quia fateor qꝺ fauor filij eſt in hoc ꝙ in exhr̄datione vel preteritione debet inſeri cauſa, ſed fauor teſtantis eſt ꝙ teſtm̄ non irritetur in totum, ſꝫ remaneat validum quo ad alia capitula. Probatur in corpore, in verſiculo, hoc autē diſpoſuimus, vt ꝛ parentes, ꝛ filios, ꝛ teſtatores ab iniuria liberemus, ꝛ in eo. §. vn̄. ꝛ cōſtat ad vtriuſqꝫ partis voluntatem, vtilitatem, atque cautelam hanc preſentē legem fuiſſe prolatam, ꝛc. quibus verbis apparet ꝙ non eſt factum ius iſtud in fauorem tantum exhr̄dati, vel preteriti, ſed etiam in fauorē teſtantis. Et iſto modo intelligēde ſunt vere omnes gloſſ. que tenēt, qꝺ iura antiqua corriguntur per hanc authenti. Sed ſi acciperes exhr̄dationem largiſſime, vt comprehenderet preteritionem factam ab ignorante, tunc in hac preteritione iura antiqua non corriguntur, quia tex. in corpore, non intelligit niſi de preteritione facta a ſciente, vt ſ. dixi. Preterea, hoc probo per rationeꝫ, ſicut hodie voluntatem defuncti pretereuntis filium lex tuetur quantum ad legata, ita olim tuebatur voluntatem militis preterentis filium in totum, ſed in milite adhibetur illa diſtinctio, vel preterijt filium ſcienter, aut ignoranter, vt d. l. ſicut certi. cum ſimi. ſ. de teſta. milit. ergo, ꝛc. Et iſto caſu intelligo veram etiam opin. aliorum, qui dicunt iura antiqua non corrigi. † Scdō opp. ad l. ꝛ videtur ꝙ legata non debeantur teſtamēto rupto ex cauſa preteritionis poſthumi vt j. titu. j. l. j. ꝛ de lega. ij. l. ſi quis in teſtamento. de fideicommiſ. lib. l. ſi pater. in prin. cū ſimilib. Huius timore ſunt hic alie op. Dicunt quidam, ꝙ ille leges corriguntur per iſtam. ꝛ hec fuit olim opin. Pla. que probatur pluribus rationibus. Primo, qꝛ hec autꝰ. loquitur generaliter ergo, ꝛc. Preterea, lex ꝛ iura allegata in contrariuꝫ loquuntur in poſthumo, cum lex pariſicat poſthumum, ꝛ iam natum. vt l. maximum. in ſi. ſ. eo. Sꝫ in iaꝫ nato preterito iura antiqua corriguntur, ergo ꝛc. Preterea, ſicut olim quando teſtamētum rumpebatur per contra tab. debebantur legata certis perſonis per edictum de legat. preſtan. ita hodie debētur legata vniuerſaliter ꝑ hanc autꝰ. ſꝫ in illo iure antiquo non fiebat diſtinctio inter poſthumum ꝛ iam natum. vt l. j. in princi. ff. de contra tab. ergo nec de iſto iure. Alij dicunt, ꝛ videtur qꝺ fuit opin. Azo.[e] ꝙ leges contrarie non corrigantur, ſed ille loquuntur in filio poſthumo,[f] iſta in filio iam nato. Iſta opinio fundabatur pluribꝰ rationibus. Primo, quia in corpore non ſit mentio de poſthumo, ergo ꝛc. Preterea, qn̄ filius iam natus eſt preteritus teſtamētum ſtatim eſt irritum quātum ad inſtitutionem, ꝛ ſic legata nunquam habuerunt depēdentiam ab ea. Sed qn̄ eſt preteritus poſthumus, tunc ab initio valuit teſtamētum, ꝛ legata ab eo dependere ceperunt, merito rupta inſtitutione vitiantur legata, vt dicitur in ſimili, vt hic, de iniuſt. rup. ꝛ irri. teſt. l. nam ꝛ ſi. §. fi. ꝛ no. de lib. ꝛ poſth. l. iij. §. fi. Jac. de Are. ꝛ do. Cy. tenēt primam opin. ſcꝫ. qꝺ leges contrarie, ꝛ ſimiles corrigantur. Allegant qꝺ ſit glo. de fideicōmiſ. lib. l. generaliter. §. ex teſtamento. Allego tibi plures alias gl. que in poſthumo loquūtur. ff. de cap. ꝛ poſtli. reuer. l. bona. §. fi. ꝛ de fideic. lib. l. ſi pater. in prin. ꝛ de teſt. tut. l. j. de leg. ij. ſi quis teſtamento. ꝛ j. de codicil. l. j. Audiui do. Rayn. tenere contra iſtā opin. ꝛ ſic pluries conſuluiſſe. Audiui etiam do. Jac. Bu. ſuper hac autꝰ. tenentem contrarium, per iſtam rationē. hec autꝰ. loquitur qn̄ preteritio fit a matre. Sed hanc opi. ſ. proxi. reprobaui. Preterea, dicebat ipſe, qꝺ hic loquitur qn̄ preteritio fit a matre ex cauſa qꝺ placet: qꝛ textus dicit ex cauſa preteritionis, ꝛc. ſed in poſthumo nō cadit cā, vt l. ſi quis in ſuo. §. legis. ſ. de inof. teſtam. Quid dicemus? Dico idē qꝺ ſ. Aut preteritio poſthumi eſt facta ab eo, qui ſciebat ſe habere vxorē pregnantem, ꝛ eſt vera prima opi. qꝺ iura antiqua ſint correcta, hoc probatur ex tex. in corpore, vt ſ. dixi. Et lꝫ ibi nulla mentio ſiat de poſthumo, tamē loquitur generaliter de qualibet preteritione. Aut preteritio eſt facta ab eo, q̄ neſciebat vxorem eſſe pregnantē, ꝛ tunc non corriguntur, qꝛ tex. in corpore de hoc non loquitur. Hec opin. probatur in ſimili. ſ. de teſt. milit. l. ſi cum vel in vtero. ꝛ l. qui iure. ff. de teſta. mili. Preterea, hoc probo per rationē efficacem. Certum eſt qꝺ donatio inter viuos nititur maiori firmitate, quam legata, qꝛ conſenſu duorum ſit, ergo, ꝛc. no. in l. j. ff. de pac. Item non pōt reuocari ſine cauſa, vt j. de reuo. do. per totum. Sed donatio inter viuos propter ſuperueniētes filios, de quibus teſtator non cogitauit, irritatur, ergo multo magis irritantur legata, vt l. ſi vnquam. infra, de re do. Facit ad hoc ff. de pac. lege, tale pactum. §. fin. Preterea, hoc tenere eſſet cōtra voluntatem teſtatoris. Pone enim qꝺ teſtator non habēs filios fecit magna legata fratribus conſanguineis, qꝺ non eſt veriſimile eum feciſſe, ſi de liberis cogitaſſet, non enim pretuliſſet extraneos ſoboli ſue, vt l. cum auus. de conditio. ꝛ demonſtr. ꝛ de fideicommiſſ. l. cum acutiſſimi. Idem iuris eſt ſi aliquis filios habebat[g] tempore teſtamēti. Nam preſumit lex, qꝺ ſi cogitaſſet plures filios habere minora reliquiſſet legata. vt l. is qui. in fine. ff. de iure codicil. ꝛ ſic vno caſu eſt vera opinio. Placent. ꝛ ſequaciū. Alio caſu eſt vera opinio. Azo. ꝛ ſequacium. ¶ Redeamus ad quaſdaꝫ rationes, quas fecit pro Placen. inquantū concludunt contra Azo. ꝛ ſpecialiter ad illam, quam fecit de tit. de lega. preſtan. Nā dico, ꝙ ibi nulla eſt differentia inter poſthumum, ꝛ iam natuꝫ, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter teſtator preterierit. Ratio qꝛ in vtroqꝫ eſt eadem ratio. Quare autem pretor conſeruauit legata coniunctis perſonis. Certe, qꝛ pretor rumpebat teſtamētum, qꝺ de iure ciuili erat validum, ꝛ in hoc iniuriam faciebat legatarijs omnibus ideo ex equitate ſua reſeruauit legata coniunctis perſonis, vt l. j. in princ. de lega. preſtan. ꝛ iſta eſt ratio vniformis ad poſthumum, ꝛ iam natum. quoquo modo preteritum, ſed hic legata conſeruanꝰ propter tuendam voluntatē defuncti, que voluntas defuncti ceſſat qn̄ preteritus eſt ab ignorante. ¶ Nūc reſpondeo ad rationes factas per Azo. contra Pla. non obſt. qꝺ dicitur, qꝺ legata ceperint dependere ab inſtitutione, vt dicam j. in contrarijs, ſuper verbo, exheredationis. Nec obſt. ꝙ dicebat do. Jac. but. qꝺ hic loquitur de preteritione, que ſit ex cauſa, qꝛ

hoc falſum puto, qꝛ imo loquitur indiſtincte de omni pꝛeteritio
ne, per quam pꝛeteritus circunſcribitur, vt dixi in pꝛecedēti con
trario. Et ꝙ tex. hic dicit, ex cā pꝛeteritionis, dꝫ exponi, id eſt, ex
ipſa pꝛeteritione, ⁊ ſic trāſitiue loquitur. Simile habuiſtis ſ. de co
di. unde. in l. j. Uel dic ꝙ verba hic poſita ſunt Guarnerij, in coꝛ
poꝛe aliter iacent. ¶ Sed contra iſtam opi. quam tenui, tā in pꝛe
cedēti contrario, quam in iſto, opp. de caſu l. vlt. ff. de her. inſtitu.
vbi qñ pꝛeteritio eſt facta ab ignoꝛāte, vitiatur inſtitutio, ⁊ lega
ta firma remanent. Sol. Ibi loquitur quando pꝛeteritus eſt ali
quis, cuius pꝛeteritio teſtm̄ non rumpebat, ſed inſtitutio rumpitur
pꝛopter defectū cauſe, quam teſtatoꝛ adeſſe putabat, que cā reſ
piciebat inſtitutionē ſolaꝫ, non legata, merito legata firma rema
nēt, qꝛ in eis non eſt defectus voluntatis defuncti, hic ſecus, vt ſ.
dixi. ¶ Contra hoc etiam foꝛtiter opp. de l. cū mater. ff. de inoff.
teſt. vbi vr̄ ꝙ debeat diſtingui totū ecōtra ad illud, ꝙ ego dixi ſ.
Aut pꝛeteritio eſt facta a ſciēte, ⁊ ſic re, ⁊ cōſilio, ⁊ legata tūc nō
debeant. Aut ab ignoꝛante, ⁊ tunc debeantur. Ita videt tenere
gl. ibi poſita, ⁊c. Rñ. rationes ⁊ opin. gl. non ſunt vere, p rationes
quas ſ. dixi. Uñ tene opin. Azo. ibi poſitam ꝙ dictum in pꝛinci.
legis coꝛrigatur p id ꝙ ſequitur. Et tunc facit pꝛo opin. quam te
neo, ꝙ ſatis placet. Uel dic ſubtilius, quādo mater pteriijt filium,
quē non credebat ſe habere, ⁊ alios inſtituit, filius hꝫ duplicem
viam. Uno modo, ꝙ dicat teſtm̄ nullum, ſeu inſtitutionē nullam,
pꝛopter defectum cauſe, qꝛ mater ideo inſtituit extraneū, qꝛ puta
bat ſe filium non habere, quare erit falſa, ⁊ tunc vitiabit inſtitu
tio, ⁊ remanent legata, vt d. l. cum mater. in pꝛinc. ⁊ d. l. vlt. de he.
inſtit. Aut vult irritare inſtitutionē tanquam pꝛeteritus, ⁊ veni
re per querelam olim, vel hodie, dicēdo nullū ipſo iure, ⁊ tūc lega
ta totaliter non valebūt. Sic loquitur finis dicte l. cū mater. ⁊ id
ꝙ ſ. dixi vobis. ¶ Op. de l. ij. ſ. eo. ti. ⁊ ff. de lib. ⁊ poſth. l. Gallus.
h p totam l. Huius timoꝛe h † poſſunt hic eſſe alie opi. Una, qꝺ hec
7 auth. habeat locū in pteritione poſthumi, q nō eſt ppꝛie poſthu
mus, ſꝫ per l. Uelleia. ſubducto eo q tenebat pꝛimū locū, ſequēs
incipit tenere locū pꝛimi, ⁊ gl. in l. j. ff. de teſta. tute. vr̄ tenere, ꝙ in
tali poſthumo locū habeat hec auth. In contrarium videt. nam
talis poſthumus non fuit per machinationē pꝛeteritus. Nam te
ſtatoꝛ ideo eum non inſtituit, qꝛ alter eum pꝛecedebat, ⁊ ſic lici
te fecit. Teneo gl. Ad contrarium reſpondeo, ꝙ hec machinatio
videt. Sicut enim qui habet vxoꝛem pꝛegnantem, ⁊ ventrem non
inſtituit, ita ille, qui hꝫ nepotem, ⁊ de eo non facit mentionem ſm
conſilium l. Uelle. ſaltem re ipſa circunſcribit eum. Huic opi. con
ſonat voluntas defuncti. Si enim filium ſuum, qui erat in pꝛimo
i gradu, grauauit legatis i, multo magis eſt pꝛeſumendū ꝙ grauaſ
ſet nepotem, qꝛ erat in vlterioꝛi. ¶ Opp. ſupꝛa de bonoꝛum poſ
ſeſſio. contra tabul. l. j. ⁊ de legat. pꝛeſtan. l. j. vbi teſtamento irrita
to per contra tabul. ex cauſa pꝛeteritionis, legata non debentur,
niſi certis perſonis, hic vero dicitur ꝙ omnibus. Huius timoꝛe
8 † ſunt hic opin. nam gl. in d. l. j. ſ. de bonoꝛum poſſeſſio. contra ta
bu. tenet qꝺ ille leges hodie coꝛriguntur per iſtam, vt no. in glo.
ij. in fin. ff. de vſufruc. l. ſi extraneo. Alibi videtur tenere gl. quod
hec authē. non loquatur de pꝛeteritione filij emancipati, vt not.
ff. de mino. l. ſi filius. Et ſecundum hanc ſolue cōtraria, quod ibi
loquitur in emancipato, hic in ſuo, vel in eo qui nō eſt ſuus, nec
emancipatus, ſicut deſcendēs ex linea materna. Pꝛo pꝛima opi.
facit, qꝛ tunc videtur ſublata differētia emancipationis, ⁊ patrie
poteſtatis, quando nullū factum eſt teſtamentū, vt not. ſupꝛa de
colla. l. ſi emancipati. ⁊ in hac authē. in gl. ij. ⁊ in l. Gallus. §. ⁊ qd
ſi tantū. in glo. emancipatus. pꝛope fin. Iac. de Aretin. licet ſit de
illis qui tenent, ꝙ in filio pꝛeterito iura antiqua non ſint coꝛre
cta, tamen in filio emancipato tenet ꝙ iura antiqua coꝛrigātur.
Nam tex. in coꝛpoꝛe in §. cauſas. ver. ſi quemlibet de pꝛedictis, lo
quitur de liberis, qui poſſunt ab inteſtato ſuccedere: ſed quantū
ad ſucceſſionem ab inteſtato, nulla eſt differentia inter emancipa
tum, ⁊ ſuū, vt in auth. de hered. ab inteſt. §. ſi nullam. ergo ⁊c. pꝛo
bat per rationē, qꝛ hic eſt fauoꝛ filij emancipati, qui dicit ipſo iu
re nullum, nec habet neceſſe ſub dubio litis pendentie intentare
k cōtra tabulas. Et iſtam opinionem puto verā k ſi ponimus pꝛete
l ritionem factam l a patre ſciente, alias ſecus. ¶ Oppo. ff. de lega.
iij. l. ij. Sol. Secundum Dy. ⁊ bene, ibi loquitur quando legata re
linquūtur ab ipſo pꝛeterito, a quo ab initio relinqui non pote
rant, ⁊ ſic hereditas deuenit ad eum ex quodam caſu, non ex iu
dicio defuncti. vt l. ſed ⁊ ſic. §. j. ff. de legatis tertio hec authen. lo
quitur, in legatis relictis ab inſtituto, a quo ab initio poterant
relinqui, que conſeruantur beneficio huius authen. Ex hoc ha
bes ꝙ Dyn. hic videtur tenere, quod hec authen. habet locū in
pꝛeteritione filij ſui, quod dixi ſupꝛa ⁊ dic de hoc, vt dixi ſupꝛa.
9 ¶ Sumus † expediti de contrarijs, circa verbum pꝛeteritionis.
Nunc veniamus ad verbū exheredationis, ⁊ videt quod reſciſſo
teſtamento per filium exheredatum, cetera vitiantur. vt l. Papi
nianus. §. ſi ex cauſa. ff. de inofficio. teſtamen. Huius timoꝛe ſunt
in hac materia multe opin. Nam Mart. dicebat quod cōtrarium
habet locū ſecundum illa tempoꝛa ſm que hꝫ locum querela, ho
die vero non habet locum querela. Cuius opin. reprobatur hic,
in gl. ⁊ in l. j. ff. de inofficio. teſtamen. Ego dixi plene in l. j. ff. de te
ſtamen. ¶ Alij dicunt, quod lex contraria coꝛrigitur per iſtā au
thē, nam hodie ſi teſtamentum rumpatur per querelam, vel alio
modo filio exheredato legata debētur, vt hic. Et hoc tꝫ gl. in l. cō
traria, ⁊ ff. de inoff. teſta. l. nam ⁊ his. §. j. de teſt. tut. l. iure noſtro.
§. j. ⁊ de leg. ij. l. cū filius. in pꝛinc. in gl. placuit. ⁊ in iſtis locis glo.
tꝫ iſtam opin. Et differt hec opinio ab opin. Mar. qꝛ ſecundum
hanc hꝫ locum querela, ſed legata remanent firma: ſed ſm Mar.
non habebit locū querela. Tertij dicunt vt Azo in ſumma. Aut
teſtamentū eſt nullū ipſo iure, ꝙ eſt quando cauſa non eſt inſerta
in exheredatione, vt j. dicam, ⁊ tunc habet locum iſta aut. Aut
cauſa fuit inſerta, ⁊ tunc qꝛ opoꝛtet teſtamentum irritari p que
relam, ſm communem opi. legata, ⁊ cetera ſimiliter irritantur, ⁊
iura antiqua non coꝛriguntur. Iſta opin. pꝛobatur, qꝛ quādo te
ſtamentū eſt nullum, legata non habent dependentiam ab inſti
tutione, ſed quando eſt aliquod, ⁊ irritatur, ſecus, vt dicitur in ſi
mili in l. nam ⁊ ſi ſub condi. §. fi. ff. de iniuſt. teſt. ⁊ l. iij. in fi. de lib. ⁊
poſth. ⁊ ibi no. Iſta opi. placuit Hug. tñ diſplicuit eius rō. Nam
in eo ꝙ dicit, quando teſtamentum eſt nullum legata valent, eſt
contra. l. is qui in poteſtate. in pꝛinc. ff. de leg. pꝛeſtan. In eo
quod dicit, quod quando ab initio valuit, legata irritantur p
pter dependentiam, eſt contra. l. ſi miles. ff. de iniuſt. rup. Quidam
volentes ſuſtinere rationem, multū laboꝛant ad reſpondendum ad
dictas leges. Tu dic breuiter ꝙ non obſtat l. is qui in poteſtate.
m qꝛ ibi loquitur m ſecundum tempoꝛa antiqua, ſm que legata nō
poterant valere, niſi ex teſtamento adiretur hereditas. hodie ſe
cus in caſu huius aut. Non obſt. l. ſi miles, qꝛ ibi valuit teſtamen
tum ab initio de iure ſpeciali. Unde licet tollatur non eſt tāte po
tentie, ꝙ ad ſe trahat acceſſoꝛium. Unde ratio Azo. adhuc rema
net viua. Hug. tamen aſſignauit aliam rationem, qꝛ quando teſta
toꝛ inſeruit cauſam, deliquit in duobus, ſcꝫ, in exheredādo, ⁊ fal
ſam cauſam inſerendo, ſed quando cauſam non inſeruit, deliquit
in vno tantum merito mitius punitur, vt ſic quo ad inſtitutionē
tantum irritetur teſtamentum. Iſta ratio reprobatur per doct.
Quid enim ſi teſtatoꝛ inſerit verā cauſam, ſed heres tamen nō pꝛo
bauit? Certe in nullo delinquit, tñ ſecundum opi. pꝛedictam non
valeret legatum. Unde alij, vt Iaco. de Are. tenent opi. iſtam per
aliam rationem, ſcilicet, quia hic dicit tex. irritum, ⁊c. In coꝛpoꝛe
dicit, euacuato, ⁊c. Et ſic intelligitur quando eſt irritū ipſo iure, ſꝫ
iſta opi. non placet. Nā verbū irritū, nō eſt in coꝛpoꝛe, ſed in vno
§. dicit, euacuato, in alio dicit, reſciſſo. ⁊ gl. intelligit ibi, euacuato
* ſcilicet, per ſententiam, ⁊ ſic agebatur querelā. * Quod autē dicit
euacuato teſtamento, ⁊c. ⁊ ſi: ſunt ablatiui abſoluti, ⁊ reſoluūt
conditionem, ſcilicet, ſi euacuabitur, ſcilicet, per querelā, vt l. a te
ſtatoꝛe. ff. de condi. ⁊ demon. ff. de vſu. l. euictis. ⁊ eodeꝫ mō in
§. vbi dicit, reſciſſo teſtamento. Unde alij tenētes hanc opi. di
quod quando teſtamentum irritatur per querelam, legata nō de
bentur, qꝛ irritatur iudicium tanquam dementis, vt l. Titia. ff. de
inof. teſt. ¶ Et iſtam opi. vidi quandoqꝫ tenere do. Iac. But.
legeret legē contrariam, ⁊ poſtea dum legebat hanc aut. vidi eum
vacillare, ⁊ nil firmare. Sed iſta ratio non placet, nam licet olim te
ſtamentum irritaretur per querelā, quaſi coloꝛe dementie, vt
loꝛe. ff. de inof. teſt. tamen hodie non irritatur illo coloꝛe, ſed irrita
tur teſtamentū per querelam, quaſi cauſa inſerta non fuerit.
Non enim poteſt dici demens, qui filiū ſuuꝫ exheredauit
cauſa inſerta. Sed poteſt dici ꝙ cauſa nō ſit vera, ⁊ iſta ra
colligit ex dictis Iac. de Are. in iſta materia circa alium pa
Unde alij, vt Dy. ſunt in alia opi. totum econuerſo ad pꝛecedē
tem. Dicit enim, aut cauſa legitima eſt inſerta, ⁊ per heredem nō
appꝛobata, ⁊ habet locū hec aut. vt licet teſtamentū irritetur per
querelā, legāta firma maneant. aut cauſa non eſt inſerta in exhe
redatione, ⁊ tunc irritatur teſtamentū in totū, ⁊ ita dicebat ipſe
ꝙ colligitur ex coꝛpoꝛe vnde ſumitur hec aut. do. Ey. et hic, ⁊ au
diui eum dicentē, cum legeret iſtā aut. quod pluries ipſe reſpi
in coꝛpoꝛe, ⁊ nunquā ſciuit colligere ex aliquo tex. illud quod
Dy. videtur mihi tamen ꝙ Dyn. hoc collegerit ex tex. in coꝛpo
re, ex altero de duobus locis, pꝛimo ex §. ſin autē. hec obſeruata
fuerint, ibi, ne filij falſis accuſationib⁹, ⁊c. Nā dicitur eſſe fal
cuſatio, quando cauſa ingratitudinis inſeritur, q̄ vera non
ret. Uel poſſumus dicere, ꝙ ipſe collegit hoc ex §. ſin autē
ſeruata non fuerint, alias in §. hec autꝫ. ex fi. §. in ver. ali
negotio, ⁊c. vbi tex. hoc expꝛeſſe videtur dicere. ideo cū vi
Hec opi. Dy. nō placet. Nā licet vna ſit ratio in coꝛpoꝛe, ne
accuſationibus condēnentur, ⁊c. q̄ cōgruit exheredatis cum
ſa, ſtatim annectitur ibi alia. vel aliquam circūſcriptionē in
tum ſubſtantia liberi patiant, ⁊c. Que ratio cōgruit exheredatis
ſine cauſa, ⁊ etiam pꝛeteritis a ſciente, vt ſupꝛa dixi. Preterea

dicit,ſi autem hec obſeruata non fuerint,⁊ ſic loquit̃ gñaliter.ſi-
ue non fuerit obſeruatum illud,ꝙ percepit de inſertione cauſe,
ſiue non fuerit obſeruatum illud qđ percepit,qđ cauſa probare-
tur per heredem.Non obſt.tex.in ver.in aliquo autẽ negotio,⁊c.
Nam Imperator ideo ſic pronunciauit,qꝛ reperit teſtm̃ eſſe fal-
ſum dolo,⁊ machinatione quorundã extraneorũ vel fratrũ ⁊ ſic
non deficiebat ex cauſa preteritionis vel exheredationis,ſed ex
cã falſitatis,vt ibi tex.expreſſe dicit,dolo ⁊ machinatione quorũ
dam cõpoſitam fuiſſe comperimus.Preterea,poſito ꝙ text.hoc
expreſſe dixerit illa fuit pronunciatio principis antequã emana-
ret cõſtitutio,vñ hec aut.ſumit̃,q̃ erat iuſta tunc,hodie poſt hãc
legem eſſet iniuſta.Teneo ergo opi.gl.ꝙ iura antiqua hodie ſunt
correcta,vt in teſtamẽto reſciſſo ꝑ querelam,vel aliquo quoquo
mõ ex cã exhr̃dationis legata,⁊ fideicõmiſſa firma remanẽt.Hoc
tʒ gl.in multis locis que ſ.dixi.¶ Expediti ſumus de Zrijs.cir-
ca verbũ exhr̃dationis.Oppo.cõtra illud ꝙ dr̃ hic,cetera firma
manent.¶ Contra,ex teſtamẽto,ex quo non aditur hr̃ditas,non
poſſunt deberi legata,vt l.ſi nemo.ff.de teſta.tute.⁊ ff.de reg.iur.
l.ſi nemo.Sol.Ibi loquit̃ qñ teſtm̃ vitiatur ex alia cauſa quã ex
cã exheredationis,vel preteritionis.Ratio põt eſſe,qꝛ quãdo ex
alia cauſa hereditas non aditur,ad alios peruenit hereditas.pre
ter ſpem,⁊ voluntatẽ defuncti,ideo teſtator eos grauare non co-
gitauit.Sed qñ irritatur ex cauſa exheredationis,vel preteritio
nis,teſtator cogitauit grauare eum,quẽ exhr̃dabat,vel preteri-
bat,in quantũ poterat.Sicut enim eũ priuabat tota hereditate,
que ſibi debebatur,ita preſumit lex ꝙ multo magis voluerit euʒ
eſſe grauatum legatis,ideo legata confirmauit.¶ Opponi.ſ.de
teſt.l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.Solu.Ibi teſtm̃ erat ex
alia ratione imperfectum,vcʒ.propter defectum ſolẽnitatis,hic
ex cauſa exheredationis,vel preteritionis.

10 **Expediti** ſumus de Zrijs,veniamus ad queſtiones,
Primo quero,† hic dicit̃ ex cã preteritiõis
vel exheredationis.Quid eſt exheredare vel preterire?Certe qđ
ſit exheredare,qualiter poſſet intelligi ſupra dixi in primo Zrio.
Preterire vero quid ſit,de hoc eſt opin.Nam Iac.de Are.dicit,
ꝙ preteritio eſt,nullam mentionẽ facere de filio,⁊ idem videt̃ te-
nere gl.in l.iij.ſ.eo.Ex hoc ſequitur,ꝙ ſi quis aliquẽ preterijt.cã
ingratitudinis inſerta,vel ei aliquid legauerit ꝙ iſte diceret̃ exhe
redatus,non preteritus.Iſtud tʒ Pet.⁊ Cy.in d.l.iij.Sed Mar.
tʒ contrarium,⁊ dicit veritatem. Id enim probat̃ ex tex.in l.ma
ximum.ib,in inſtitutione preterijt,⁊c.quaſi dicat.Ille preteritus
dicitur,de quo in inſtitutione non eſt facta mentio.Pro hoc vi-
detur caſus ĩ.de fideicommiſſ.l.pe.⁊ ff.de lega.iij.l.ij.Et hoc vult
dicere tex,in corpore,prout nos accipimus preteritionem,pro
ſpecie diſtincta in §.aliud quoqʒ capitulũ,vbi dicitur ꝙ exhere-
dare,vel preterire,dʒ fieri cũ cauſa.Et predicta vera,prout nos
accipimus preteritionem pro ſpecie diſtincta ab exheredatione
ſtricto modo ſumpta.Nam ſi tu acciperes exheredationẽ large,
tũc talis preteritio videret̃ exheredatio,vt ſ.dixi in primo cõtra
11 rio,⁊ probatur ſ.de teſt.nul.l.ſi cũ vel in vtero.¶ † Quero,ſecun-
do,quomodo irritatur teſtm̃ ex cauſa preteritionis,vel exhereda
tionis.In hoc ſunt opi.qꝛ quidam dicunt hodie non eſſe locum
querele,ꝙ hic non examino.Dixi in l.j.ff.de teſt.Tenendo opin.
gl.ꝙ hodie ſit locus querele,in queſtione prepoſita,dico ſic.Qñ-
que queritur de deſcẽdentibus preteritis,vel exheredatis,quan
doqʒ de aſcendẽtibus,qñqʒ de collaterialib9.Circa primum dic.
12 † Aut fuit exheredatus,vel preteritus a patre,vel a linea pater-
na,auo paterno,⁊ ſimilibus,aut a matre,vel a linea materna.Si
a patre,vel a linea paterna,aut erat in poteſtate,aut erat emanci
patus,⁊ tunc ſi in poteſtate,⁊ fuit preteritus.tunc eſt teſtm̃ nul-
lum ipſo iure.Põt etiam petere contratab.vt l.maximum.§.ſan
cimus.⁊ l.j.ſ.de bo.poſ.cõtrata.ſiue fuerit inſerta cã in preteri-
tione,ſiue non,⁊ legata preſtant̃ omnibus,per hanc aut.ꝙ eſt ve
rum,niſi cauſa preteritionis inſerta probata ab herede fuiſſet,
qꝛ tunc valet,nec rumpitur.Si vero fuit exheredatus,tunc aut
fuit inſerta cã legitima,⁊ tunc oportet eum venire per querelã.
Et ſi cã probabitur per heredem,omnino repellit̃,vt in auth.de
here.⁊ fal.§.exhr̃datos.Si vero non probabit̃,tunc teſtm̃ reſcin
detur quo ad inſtitutionẽ,vt ſ.dixi.Si vero cã non fuit inſerta,
tunc põt dicere nullũ,vt in aut.vñ hec ſumitur.§.aliud.qꝛ inſer-
tio eſt de ſubſtantia,vt no.in l.j.ff.de teſt.⁊ ꝑ doct.ſ.eo.l.j.⁊ iiij.ff.
eo.Per querelam aũt non poſſet venire,qꝛ non hʒ locũ,vbi hʒ
locum aliud remediũ,vt vidiſtis in l.maximũ vitiũ.Per contra
tab.etiam puto ꝙ poſſit venire,lʒ ſit exheredatus.qꝛ non exhere
datus rite,vt l.nõ putauit.§.nõ quouis.ff.de contrata.Si vero
o queris de filio emancipato,tũc aut fuit exhr̃datus,⁊ idẽ ꝙ in fi-
lio in poteſtate,qꝛ aut fuit cum cã,aut ſine,vt ſupra dixi.Si vero
fuit preteritus,⁊ tunc aut cum cã,aut ſine cauſa.Si ſine cauſa,
tunc idem ꝙ in filio in poteſtate,qꝛ poteſt dicere nullum,⁊ veni-
re ꝑ contrata.¶ Aut fuit adiecta cã in preteritione,⁊ tũc in hoc

eſt differentia inter emancipatum ⁊ ſuum,nam ſuus dicit nullũ,
⁊ põt venire ꝑ contrata.emancipatus vero hʒ neceſſe venire per
contratabu.vt no.in d.§.exheredato.ſupra in aut.de here.⁊ falc.
Secundo caſu,quando preteritio,vel exhr̃datio ſit a matre,vel
a linea materna,tunc nulla differentia eſt inter exheredationẽ,⁊
preteritionem,cum preteritio ſit pro exhr̃datione.Aut ergo eſt
preteritus,vel exheredatus cũ cã,⁊ oportet eum venire per que-
relam,vt Inſti.de exher.lib.§.mater.Si vero ſine cã,tunc ẽt nul
lum,qꝛ cauſa eſt de ſubſtantia exheredationis,⁊ preteritionis,vt
ſ.dixi.Et predicta habẽt locũ in filio iam nato.Nam in filio naſ-
cituro non põt inſeri cã,vt l.ſi quis in ſuo.§.legis.ſ.de inoff.teſt.
Ex predictis pʒ,ꝙ gl.que eſt in §.aliud quoqʒ capitulũ,que vi-
detur illam legẽ intelligere ſolum in preteritione materna,non
dicit verũ,qꝛ hʒ locum etiã in p̃teritione paterna,facta filio emã
cipato Et hoc tʒ Iac.de Are.Quantũ ergo ad modum rumpen
di eſt differẽtia inter filium emãcipatum,⁊ ſuũ,ſed quãtũ ad pre
ſtationẽ legatorũ rupto teſtamẽto,nulla eſt differẽtia.Que autẽ
ſit ratio diuerſitatis in modo rumpẽdi inter ſuũ ⁊ emãcipatum,
inter preteritionẽ paternam ⁊ maternã,dixi vobis in l.in ſuis.de
lib.⁊ poſt.Sed ꝯ predicta videt̃ ſ.de inof.teſtam.l.ſi maritus.vbi
ſuus preteritus venit ꝑ querelam.Sol.expone ibi preteritus,id
13 eſt exhr̃datus,vt ibi dicit glo.¶ † Circa ſcʒ.qñ querimus de
aſcẽdentibus preteritis,vel exhr̃datis.Aut loquimur de matre,
vel eius linea,aut de patre,vel eius linea.Primo caſu,aut p̃tereũ
tur.aut exheredant̃ ſine cã,⁊ teſtm̃ eſt nullum,qꝛ deficit in ſubſtã
tialibus.vt dixi ſ.Aut cum cã,⁊ tunc ſiue exhr̃dent̃,ſiue preter-
eantur,idẽ eſt,qꝛ ſemꝑ habẽt intentare querelam,qꝛ eorũ preteri
tio habet̃ pro exhr̃datione,vt inſti.de exher.lib.§.mater.Lʒ ibi
loquat̃ in deſcẽdẽtibus preteritis,tñ idẽ eſt in aſcẽdẽtibus,vt ſ.
de inof.teſt.l.cum filiũ.⁊ no.ff.de inof.teſt.l.j.⁊c.Secũdo caſu,qñ
queris de patre,vel eius linea,tũc aut eſt preteritus,aut exhr̃da
tus a filio emãcipato,tũc ſi ſine cã,teſtm̃ eſt nullũ,qꝛ defecit i ſub
ſtãtialibus,vt ſ.dixi.Si cũ cã,aut eſt preteritus,⁊ hʒ contratab.
vt l.ſi quis a pa.fu.ma.l.j.Aut exhr̃datus,⁊ hʒ querelã,vt ff.de
inof.teſta.l.j.⁊ l.pater filiũ.cum ſi.Si vero loqueris de filio in po
teſtate conſtituto,tũc aut teſtat̃ extra caſtrẽſe,vel quaſi,⁊ teſtm̃
eſt ipſo iure nullum,qꝛ non põt teſtari,vt l.pe.ſ.qui teſt.fa.poſ.⁊
l.qui in poteſtate.de teſt.Si vero teſtatur in caſtrẽſi vel quaſi,ꝙ
põt,tunc gl.variant.Nam qñqʒ dicunt,ꝙ tale teſtm̃ nullo iudicio
ſuppoſitum eſt,nec põt irritari,vt ſ.de inof.te.l.de inof.Alibi di-
cunt gl.quod teſtm̃ non rumpitur,ſed agitur ad legitimã condi-
ctione ex l.vt no.ſ.de epiſ.⁊ cleri.aut.preſbyteros.⁊ l.cuʒ lege.eo.
titu.⁊ in aut.de ſanc.epiſ.§.preſbyteros.Alibi vero dicunt,ꝙ iu
ra antiqua corrigant̃ in hoc,ꝙ hodie teſtm̃ filij ſuper caſtrẽſi,ſub
iacet querele,vt no.ſ.de inof.teſta.l.ſi.ĩ.ad Tertu.aut.in teſtamẽ-
to.ff.de inof.teſt.l.Papinianus.§.Papi.⁊ ſi quis a pa.fu.ma.ſu
per rub.Et hanc opin.tʒ Iac.de Ra.quod mihi plʒ,qꝛ text.⁊ in
corpore huius aut.loquitur in filiofa.in caſu quo põt teſtari,qđ
non eſt niſi in caſtrẽſi,vel quaſi.Dic ergo,ꝙ aut filius in poteſta-
te preterit,vel exheredat patrẽ,ſine cã,⁊ teſtm̃ eſt nullum,qꝛ defi-
cit in ſubſtantialibus,vt dixi.Aut cum cã,⁊ tunc aut preterit,⁊
p ita dicit nullum.aut exhr̃dat,⁊ habet querelam,vt ſ.dixi in fi-
lio preterito,⁊ hoc quantum ad modum rumpendi.Quantũ au
tẽ ad preſtationẽ legatorum,eſt idẽ in vno quod in alio,vt proba
q tur ex corpore vnde hoc ſumitur.¶ Circa tertiũ q quando queri
14 mus † de collateralibus,⁊ tunc,aut de fratre, ⁊ ſorore,aut de vl
r terioribus.Primo caſu,aut de vterinis ⁊ tunc nullo modo admit
tuntur,vt l.fratres.in prin.ſ.de inoff.teſta.Aut de cõſanguineis,
vel de vtrinqʒ coniũctis,⁊ tunc ſiue ſint preteriti,ſiue exhr̃dati,
ſemper veniunt ꝑ querelam,duobus concurrẽtibus ſcʒ ſi turpis
perſona ſit inſtituta,⁊ ceſſet cã ingratitudinis,ꝙ dic vt dixi in d.
15 l.fratres.¶ † Quero,dicitur hic,irritum eſt teſtm̃ quo ad hr̃dis
s inſtitutionẽ,quid de inſtitutis ex re certa vtrum remaneat vali-
da,vel vitietur?Rñ.quatenus inſtitutio ex re certa ſapit naturã
inſtitutionis vniuerſalis,in eo quod habet ius accreſcendi vitia
tur,quatenus ſapit naturã legatorum,remanet firma,quod dic
16 vt dixi in l.quoties.ſ.de her.inſti.¶ † Quero,quid de ſubſtitu-
tione,an vitietur,vel remaneat firma?Per iſtam aut.dic aut lo-
queris de ſubſtitutione directa,⁊ iſta põt eſſe duplex,qꝛ quando
que per ſubſtitutionẽ ſuccedit̃ defuncto,vt in vulgari.Et iſta di-
co ꝙ irritat̃,qꝛ ſi quis bene aduertit iſtã aut.⁊ in corpore vnde ſu
mitur,intẽtio Imperatoris eſt irritare omnẽ actum,per quẽ pro
hibetur ſucceſſio ab inteſtato,ſed ſubſtitutio vulgaris eſt huiuſ-
t modi,ergo ⁊c.Si vero queris de ſubſtitutione,ꝑ quam non ſuc-
v cedit̃ defuncto.ſed ei,cui facta eſt ſubſtitutio,vt in pupillari,⁊
exẽplari,tenet gl.ſi.in l.j.§.ſi.ff.de vul.⁊ pup.quod illa conſeruan
x tur,nec irritant̃ ꝑ iſtam aut.Quam gl.puto verum dicere,arg.
ff.ad Treb.l.nam quod.§.ſi quis cõpulſus.⁊ ff.de vul.⁊ pu.l.ij.§.
plane.lʒ Dy.dicat contra.Quod dic vt dixi plene in d.l.j.de vul.
y ⁊ pu.Si vero loq̃ris de ſubſtitutione fideicõmiſſaria,⁊ loquor

de fideic.vniuerſali,tūc dico quod non irritatur,ſed per hāc aut.
cōfirmatur,ſicut legata particularia.Hoc probatᷣ in corpore,vn
de hec auth.ſumitur ibi legat.⁊ fideicōmiſſa,⁊c.Pro hoc.ff.ſi q̄s
omiſ.cauſ.teſt.l.ſi ſeruū.§.j.⁊ gl.in l.ita tamē.§.quoties.ad Tre.
vbi dixi de hoc.Per hāc enim ſubſtitutionē, non impeditur ſuc-
ceſſio ab inteſtato,ſuccedit enim,licz reſtituat.¶Sed circa hoc du
17 bitatur.Pone†ꝙ heres inſtitutus rogatus eſt de reſtituendo,ſi
deceſſerit ſine liberis inſtitutione euacuata ex cauſa p̄teritionis,
vel exheredationis,ita ꝙ tota hereditas pertinet ad filium pre-
teritū,vel exheredatum,⁊ oneratur fideicommiſſo , vt dixi debe-
3 bitur ne dictum fideicommiſſum,³ quando ipſe filius,ad quē de-
uenit hereditas, deceſſerit ſine liberis , an vero qñ deceſſerit ille
aa primo inſtitutus? Reſp.cum talis conditio [aa] cohereat perſone
eius,qui primo inſtitutus,tunc fieret reſtitutio,cum ille deceſſe-
rit ſine liberis.arg.in l.neceſſario.§.fi.de peri.⁊ cōmo.rei ven.⁊ de
iure do.l.cū in fundo.§.quod ſi mulier.⁊ l.vſufruc.ſol.mat.Et eſt
caſus expreſſus in l.peculium.§.fi.ff.de leg.ij.licet ſit arg.cōtra in
l.ſi q̄s vſumfructū . ff. de vſufr. ſed de facili tibi bene apparebit
18 ſol.ſi diligēter aduertis.¶Quero,dicit hic†cetera nāqz firma p-
manent,quid continetur appellatione ceterorum. Reſpo.ſubſti-
tutiones directe,per quas non ſuccedit defuncto vt ſ.dixi.Itez
fideicōmiſſum vniuerſale legata ⁊ fideicōmiſſa particularia,liber
tates,⁊ tutele dationes,vt expreſſe dicitur in auth.vnde hec ſumi
tur.Ex hoc apparet,quod non eſt vera opi.Dy.quam ponit i l.j.
ff.de vulg.⁊ pupi.cum dicit,ꝙ ea,que non poſſunt relinqui,niſi in
teſtamento,non remanent valida per iſtam auth.quod eſt falſum.
Nam tutele datio dz fieri in teſtamento,vt l.j.de teſta.tutel.⁊ ta-
men remanent valida per iſtā auth.Item ex hoc dico,quod con-
ſtitutio executorum vltime voluntatis , remanet firma.Dico etiā
ꝙ illud,quod eſt relictum in vim modi,remanet firmum,cum vim
legati obtineat,vt l.fi.j.de his que ſub modo.Item ea que relicta
ſunt in vim conditiōis,remanent in eodē ſtatu,in quo ante erāt
bb per iſtā auth.An autē illud quod cauſa[bb] conditionis implende
debebat dari heredi inſtituto debeat dari filio preterito vel exhe
redato ad quē transfertur hereditas.Dic vt colligitur ex no.in l.
is cui.ff.de condi.inde.⁊ l.ꝙ conditionis.de dona.cau.mor.⁊ l.qui
19 heredi.§.j.de condi.⁊ demon.Quero†quid ſi aliquid erat legatū
filio p̄terito,vel exheredato,qui rumpit teſtamentū,nunquid ha-
bebit legatū,⁊ ſuccedet cuz alijs fratribus inſtitutis?Gl.in ver.
ſubſtantie,mouet iſtud dubiū in l.maximum.§ proxi.do.Cyn.po
ſuit ſuper hac aut.Mar.Sil.diſputauit queſtionē,⁊ tenuit ꝙ ta-
le legatum non debetᷣ per iſtam aut.Hoc probat primo,qꝛ nō eſt
veriſimile,quod teſtator hoc voluerit.Preterea,qui iudiciū de-
functi impugnat indignus eſt omni relicto facto in eo,vt ff.de in-
offic.teſta.l.Papinianus.§.meminiſſe.⁊ l.queſitum.de acqui.her.
⁊ l.poſt legatum.ff.de his qui.vt indig.Preterea,aut primo exi-
git legatum,⁊ non pōt poſtea teſtm̄ impugnare,vt ſ.de inoffi.te-
ſta.l.parentibus.⁊ l.fin.in prin.ff.eod.Aut petit poſtquam impu
gnauit,⁊ non pōt,qꝛ indignus eſt eo.vt ſ.dixi. Preterea,abſur-
dum eſſet,ꝙ exheredatus,ſeu preteritus,haberet plus,quam in-
ſtitutus,vt dicitur in l.maximum.§.cū enī.Nec ob.iſta aut.qꝛ ve
rum eſt,ꝙ legata valent quantum ad extraneos,non tamē quan
tū ad preteritos,vel exheredatos.Et ita de eq̄tate tenuit Mar.
Sil.Cy.hic videtur tenere ꝯtrium,⁊ dicit ꝙ fuit opin.Hug.p iſtā
aut.nam iſta authen.facit valere legatum,⁊ filius eſt capax lega-
ti,⁊ alia concurrunt,ex quibus debet valere legatum,⁊ deficiunt
ea,que vitiant.Non obſtat hoc qđ filius eſt indignus aliquid cō
ſequi ex teſtamento,ſed hic non potuit iſta legata tanquā ex te-
ſtamento,ſeu actione ex teſtamento conſequi,ſed condictione ex
hac aut.Ita dicit ipſe,ꝙ eſt falſum,vt j.dicā.Non obſtat ꝙ plus
habet preteritus,vel exheredatus.⁊c.qꝛ hec abſurditas qñqz to
leratur,vt no.in d.l.maximum.Ego teneo opin.Mar.Sil.per ra
tiones ſupra dictas,⁊ maxime per illam,qꝛ indignus eſt cōſequi
ex teſtamento,quod impugnabat.Cum autem ex teſtamēto aga-
tur,vt j.dicam.pro hoc etiam videtur.ff.ſi quis omiſ.cau.teſta-
men.l.ſi non ſolus.§.j.vbi legata que conſeruantur per titu.ſi q̄s
omiſ.cau.teſtamenti.non conſeruantur ei,qui nixus eſt teſtm̄ im
pugnare.Expreſſius videtur caſus.ff.de lega.preſtan.l.filium.§.
20 omnibus.⁊ iſtam opi.puto veram.¶†Quero,qua actione petā
tur legata ex iſto teſtamento rupto ex cauſa preteritionis,vel ex-
cc heredationis?Quidam dicunt,ex teſtamento,alij condictione [cc]
ex hac lege.Et iſta,vt videtis,fuit opi.Hug.⁊ do.Cy.eam tenet.⁊
gl.vlti.hic tangit.Quod agatur condictione ex hac lege,probatᷣ
qꝛ quando id quod per ſe eſt inutile,confirmatur,agitur ex con-
firmante,non ex confirmato,vt ff.de iniuſt.teſtam.l. poſthumus,
§.fin.⁊ ff.ad Trebel.l.ſi quis priore.de here.inſti.l.aſſe.cum ſimil.
⁊ hoc videbatur tenere Pe.Dyn.⁊ alij,vt Iac.de Ra.dicunt ꝙ
agitur ex teſtamento.hoc etiam tenebat Iacob.Butr.⁊ ego hoc
dd puto[dd] veriſſimū.[ee] Pro hoc etiam videtur tex.in aut.vnde hec
ee ſumitur.§.ſiue igitur.verſi.ſin autem hoc,vbi dicitᷣ,tanquam non

reſciſſum obtineat teſtm̄.Ex quo aperte vult,quod teſtm̄ ſit vali
dum quo ad legata,vt ſic non naſcatur actio ex l.propter teſtm̄
ſed ex ipſo teſtamento lege corroborato,vt l.lege obuenire.de
verb.ſigni.Simile videmus in omnibus contractibus bone
dei,qui confirmantur lege,vt l.legitima.ff.de pact.⁊ tamen actio
oritur ex contractu,non tamen ex l.Pro hoc do tex.expreſſum
de heredib.inſtit.l.fi.Non obſtat quod dictum eſt,ꝙ agitur ex co
firmante,non ex confirmato,qꝛ ille leges loquuntur quando co
firmatum non poterat validari per ſe.Nam ſi quis non pōt de
dere per ſe,duobus teſtamentis,ideo ſecundū teſtamentū nō p
21 teſt confirmare primum,vt per ſe fiat validuz ex ſecundo.¶Et
ex hoc colligitur determinatio queſtionis.Dicit ſtatutū,ꝙ teſta
menta mandentur executioni,ſicut ſententie diffinitiue.Modo
petuntᷣ legata,que remanent firma,vigore huius aut.Certe ſi illa
peterentᷣ a preteritis condictione ex lege,non merentur executio
nem,ſecus ſi peterentᷣ actione ex teſtamento,qꝛ tunc merentᷣ exe
cutionem ex forma ſtatuti.Et ita determinatum fuit per domi
Thaddeum de Pepol.Bononiē.legum doctorem,qui in ſua iu
ff uentute fuit valens homo in iure.¶Quero,de clauſula [ff] ſi va
non vz in iure teſtamēti.de qua gl.querit hic.Et vt ſcitis de hoc
ego iam feci vnam repetitionē in l.j.de iure codicil.Ideo breui
tranſiēs,tanquam ea que erunt neceſſaria ad expeditionē gl.
22 tius videbitis ibi.¶Quero ergo,†quid ſi teſtator dixit,ſi non va
leat iure teſtamēti,valeat iure codicillorū,an tunc petentᷣ legata
ex vigore illorum verborū tāquam ab inteſtato,an petentᷣ ex hac
authē.teſtamēto rupto ex cā preteritionis vel exhrdationis.Gl.
hic non bñ declarat,nec do.Cyn.veritas eſt hec.⁊ nota ꝙ illa ver
ba,ſi non vz iure teſtamēti,intelliguntᷣ,id eſt,quatenus non vz iu
re teſtamēti,⁊c.probatᷣ in l.Stichū quū meus erit.ff.de lega.j.Cū
ergo illud valeat quantū ad legata,quantū ad inſtitutionē non
valeat,dico ꝙ quantū ad inſtitutionem non valebit iure codicillo
rum,quantū ad legata remanent firma,per hanc auth.¶Que
23 ro,†vtrū iſta clauſula,ſi non vz iure teſtamēti.⁊c.habeat locū ru
pto teſtamento p querelam.Gl.hic videtᷣ dicere ꝙ non,per l.Ti
tia.ff.de inoff.teſta.⁊ de lega.iij.l.patronus.§.fi.que gl.dicit verū
ſm tēpora antiqua,ſm que in querela rūpebat teſtm̄.queſito co-
lore demētie.Sed cū hodie ille color non queratᷣ,vt ſupra dixi.pu
to ꝙ illa clauſula operetur rupto teſtamento per querelam.⁊c.
24 ¶†Quero,vtrū illa clauſula,ſi non vz iure teſtamēti,habeat lo
cū rupto teſtamento ex cā preteritionis.Gl.hic videtᷣ tenere ꝙ
non,ſed ſolum habet locū quando teſtm̄ eſt nullum ex defectu ſo
lemnitatis,⁊ gl.ſingula.hic,⁊ eſt additio.quam gl.tenent oēs do
Sed videtᷣ contra caſum l.ſi patroni.§.fina.ff.ad Treb.ſm vnam
lectu.⁊ l.ex ea ſcriptura.§.fi.ff.de teſtamē.Et hoc tenent omnes
gg doc.[gg] quando preteritus eſt iam natus,ſed quando preteritus
eſt poſthumus,tunc eſt neceſſe,ſm Dyn.⁊ alios quod dicat
non valet,vel valebit.Nam ſi diceret,ſi non valet.tantū.ru
pto teſtamento per natiuitatē poſthumi nullius eſſet effect
clauſula,qꝛ certum eſt,teſtamentum valere,quum teſtator
tur,licet poſtea irritetur,⁊ ſic cōditio deficeret.ergo ⁊c.vt
* ſcripſiſſet.ff.de lega.ij.⁊ l.cum ſtipulamur.*de verb.ob.¶Si
hh ſi diceret,ſi non valet[hh] iure codicillorum.⁊c.dic vt dixi in l.j.
25 iure codicil.¶†Quero,an ex vigore iſtorū verborum.ſi non va
let.⁊c.venientes ab inteſtato videantᷣ rogati ad reſtituendum he
reditatē heredibus ſcriptis.Gl.hic videtur tenere ꝙ non
trarium eſt verum,vt l.poſthumus.§.fin.de iniuſt.teſtam.
ra hic,⁊ alia infinita circa hanc clauſulam,dic vt dixi in
iure codicil.

ADDITIONES.

a P.PAV.P.¶Ex cā.Hanc aut.repetunt do.Ben.de plum.Pe.de
iſta aut.conſeruatiua legatorum ⁊ aliorū relictorum in teſtame
to procedat quando teſtm̄ rumpitur per querelam intentatam
per fratrem turpi perſona inſtituta,vide Pau.de ca.conſi.
ca med.Anquid autem habeat locū conſeruatio iſtius aut.
do eſſent duo teſtamēta quorum primum eſſet inualidū,ſm
dum ex cauſa preteritionis,vel exheredationis,vide Ang.
clxxxij.incip.Bert.habens vnū.Item ꝙ conſeruetur fidei
miſſum vniuerſale,vide ad Bar.An autē iſta aut.debeat
gi,vt legata conſeruentur,ita tamē ꝙ legatarij non plus
quam filius preteritus,vide omnino que habes ad Bar
rium.ff.de lega.preſtan.
b POMA.¶Ex cā.Authentice,vt dicit Bal.in proemio
rens in aut.caſſa.ſ.de ſac.ſanc.eccl.fuerunt poſite in iſto
Fed.iunioris,vt ſic poſſint ab Imperatore Romano com
ri,⁊ ad deciſionem cauſarum adduci.licet alij alia in hoc
Et adde ꝙ iſta aut.ſatis clare procedit.quando eſſet factum
vnum teſtamentum.ſed quid ſi ſint facta duo,quorum pri
validum,ſecundum non,ipſe ſecundo ſint relicta legata ⁊

commiſſa, an ipſa conſeruentur, vide Anch. cõſi. cciiij. inci. in predicto themate.

b ¶ In filio preterito a patre. Adde ꝙ hanc tenet Old. cõſi. clxxj. incip. thema tale eſt. Titius condidit teſtm̃. ꝛ conſi. cxxxviij. in c. thema tale eſt. Durandus. Sed communis opin. eſt in cõtrariũ. tamen dicit Pau. de ca. notandum eſſe, ꝙ in corpore vñ iſta aut. ſumitur, tria ſunt conſideranda in effectu. Primum ꝙ ſi inſerat̃ cauſa ingratitudinis, teſtamẽtum habeat ſuam firmitatem, dum modo probetur, vt patet in §. ſiue igitur. Secundũ qđ ſi cã nõ inſeratur vel non probetur, teſtm̃ irritetur, quo ad inſtitutionem, tertiũ eſt ꝙ eo caſu quo irritetur, cetera firma permaneãt. Si ergo queritur, an habeat locum in preteritione paterna (dicit ipſe Pau.) dicendũ eſt ꝙ aut querimus quantũ ad vltimum effectũ, ſcꝫ, eo caſu, quo irritetur, cetera firma maneant, ꝛ tunc tenẽda eſt diſtinctio Bar. cuꝫ limitatione tamen, ꝙ eo caſu quo ignorabat ſe filium habere, an credebat ſe certum non habere, ꝛ tunc inſpiciatur que, ꝛ qualia legata ſint an magna, ita ꝙ veriſimile ſit patrem talia non feciſſe, ſi ſciuiſſet filium habere, ꝛ tũc habeat locũ opin. Bar. Aut ſunt talia, que veriſimiliter feciſſet, ꝛ tunc conſeruabuntur per iſtam authẽ. Si vero dubitabat, ꝛ tunc ſm Ang. ſimiliter valebunt omnia legata indiſtincte, qꝛ creditur etiam de caſu iſto cogitaſſe, ꝛ voluiſſe ꝙ etiam ſi viuat legata debeantur. l. qui iure militari. ff. de teſta. mili. Si autem querit̃ quantũ ad primum effectum qđ inſerta cauſa teſtamentum valeat dic qđ nõ loquitur in preteritione paterna, qꝛ inſertio cauſe non facit vt preteritus habeat̃ pro exheredato, quoniam talis inſertio cauſe congruit exheredationi non preteritioni, ꝛ ideo non obſtãt tali inſertioni, ſi preteritus ſit filius in poteſtate, teſtamentũ erit nullũ, tã de iure ciuili quã ꝑtorio, ꝛ poterit cõtratabulari, ſicut olim erat, eſt tamen verum, ꝙ ſi cauſa inſerta per heredem probet̃, talis filius excludit̃ a iure dicendi nullum, vel contrata, ſicut excluderet̃ a querela, ſicut dicit ipſe Pau. in l. iij. §. eo. ſm Ang. ꝙ notandum eſt, ex qua colligitur qđ iſta aut. ꝛ in corpore vnde ſumit̃, habeat locum quando eſt inſerta cauſa ſolum in preteritione materna, ꝛ hoc dicit. Paul. de caſ. tenuit opin. do. Rapha. qui tꝫ iſtam aut. non habere locum in preteritione paterna, dicens ꝙ non minus putat hanc opinionem veram, quã ꝙ Deus ſit in celis, ſuadẽdo tamen qđ opinio comunis ſeruetur. Sed dicit ſalua pace do. Rapha, non conſiderauit perfecte. nã, vt ex verbis ſuis apparet, ipſe non habuit reſpectũ, niſi ad illum primũ effectum, dũ ibi dicit̃ qđ ſi cauſa fuerit inſerta ꝛ probata teſtamentũ habeat ſuam firmitatem, ipſe autem dicit, ꝙ illud non põt procedere in preteritione paterna, qꝛ tunc non, poſſet habere ſuam firmitatem propter inſertionem cauſe ingratitudinis, qꝛ illa eſt impertinens ad preteritionem, ſed ſm Ang. dicendum eſt, ꝙ nemo põt habere ſuam firmitatem, ſi cã fuit inſerta, ꝛ probata, non qđ a prin. teſtamẽti ſit validũ, imo eſt nullũ, ꝛ perpetuo põt dici nullum, ſed quãtum ad effectũ, qꝛ ſi probabitur, excludet̃ ab intẽtione ſua, ꝛ a iure dicendi nullo, per illum §. ſiue igit̃. ſed dicere ꝙ quo ad vltimũ effectum, vt legata non conſeruentur, ꝙ non habeat locũ in preteritione paterna, eſt loqui ſine intellectu, ꝛ ipſe non põt agere quin poſito quod teſtamentũ ſit nullum, ꝛ ꝙ filius obtineat, ꝙ cã non probetur quin teneatur ad legata fideicommiſ. Dicit Pau. minor qđ tantum Rapha. in hoc deficit. Adde ꝙ Ang. conſi. lxxvj. dicit opin. quam tenui legendo, ꝛ nunc teneo ꝙ authen. ex cauſa habeat locum in preteritione paterna filij iam nati. Caſus eſt in l. Thais. §. Splendophorus. ff. de fideicommiſ. lib. conſilium incipit, in Dei nomine preſuppoſita, ꝛ idem videtur voluiſſe conſil. clxxxiij.

P. PAV. P. ¶ A patre. ſequitur Fulgo. Vide eum in conſi. ciij. in ſubſcriptione in conſilijs Comenſis.

c POMA. ¶ Tenebat do. Pe. Et hoc tenet Old. conſi. cxxxviij. in primo dubio.

d POMA. ¶ Nullõ iure valebit. Et iſta opi. Bar. hic eſt cõmunis, vt per Alex. in conſ. xlj. inci. viſo tenore allegati, ꝛ producti teſtamenti. ver. j. qꝛ in j. vol. vbi dicit iſtam opinionem eſſe cõem, vide ẽt eundem in conſ. xlviij. in j. vol. ꝛ Bar. cõſ. xiij. ꝛ cõſi. clxij. ꝛ cõſi. ccviij. ꝛ Barb. cõſi. lx. vo. ij. Ro. conſi. cxxij. ꝛ cõſi. clxxxj. ꝛ Car. cõſi. xx. Ana. conſi. xxviij. Are. cõſi. xxiij. vbi limitat. in ij. dubio. Pau. de ca. in l. ſicut certi. §. de teſt. milit. ꝛ ibi etiam Alex. in l. j. ꝛ Ang. ꝛ Barb.

e POMA. ¶ Et videtur qđ opi. Azo. iſtã opinionem tenet Oldr. conſi. cxlix. ꝛ ibi eam limitat.

f P. PAV. P. ¶ Poſthumo. In filio poſthumo ignorãter preterito non conſeruantur legata, fallit niſi eſſent facta pro anima, vel pro exoneratione cõſciẽtie, vide Iaſ. hic. vide Barb. in repe. l. cũ acutiſſimi. C. de fideic. vide Iaſ. in l. precibus. §. de impub. vbi etiã dt ꝙ tacita pupillaris excludit matrem qñ eſt ſubſtitutio facta pro anima. Et pro primo dicto. vide Fran. Are. in conſi. xxviij. de lib. ꝛ poſth. An autem requiratur ꝙ fuit pro reſtitutione vſurarum vel male oblatorũ vel an ſufficiat ſimpliciter pro anima relinquere, pondera que dicit Iaſ. in l. precibus. ꝛ Io. de Ana. in d. cõſ. tꝫ ideꝫ vtroqꝫ caſu Bar. aũt in l. j. in ij. q. v. principalis tꝫ legata ad pias cauſas non conſeruari preterito filio ignoranter, ꝛ ꝙ ſi relinquatur ſimpliciter pro anima, per hoc nõ cenſet̃ teſtator pro aliqua obligatione vel onere ſuo reliquiſſe, vide Bar. in c. dolus. de teſta. Scripſi ad Iaſ. hic. ¶ Poſthumo. Adde ꝙ Old. conſi. clviij. inci. ſuper. j. q. lꝫ, ꝙ hec auth. non habeat locũ in preteritiõe poſthumi. An aũt legata debeantur poſthumo preterito. Ange. alle. proxi. conſi. lxxv. dicit ꝙ aut preteritus eſt ſcienter, ꝛ legata debeantur. Aut ignoranter, ꝛ illa debeant̃, que veriſimiliter teſtator fuiſſet facturus ſi poſthumũ ſciuiſſet, per l. pe. ff. de iure co. Bal. vero conſi. cccexl. inci. in Chriſti nomine dicit ꝙ aut teſtator in aliqua parte ſui. teſt. fecit mentionẽ de filijs, ꝛ nõ reſtrinxit ſe per nomẽ proprium, ꝛ indiffinitiue locutus eſt ꝛ tũc habeat locũ hec auth. Aut in nulla parte teſt. fecit mentionẽ de filijs, ꝛ tũc nõ videt̃ cogitaſſe de his, preſertim ſi legata exhaurirẽt hereditatis vires, qꝛ non eſt veriſimile ꝙ teſtator contra naturalem charitatẽ voluerit grauare liberos, ar. l. Lucius. ff. de her. inſt. Et in hoc vltimo videtur cum Ang. concordare, qꝛ videt̃ velle, ꝙ ſi fecit aliqua legata que nõ exhaurirẽt vires hereditatis, ꝙ illa debeant̃. Bar. aũt in ſua opi. perſeuerauit conſi. cciiij. inci. factũ tale eſt, cecus. ꝛ conſi. ccx. inci. omne illud ꝙ alias cõſului, ꝛ auditores meos docui. ꝛ conſi. ccxxxv. inci. Lap. ꝛ dixit Alex. qđ Bal. in l. filio preterito. ſequitur opi. Bar. niſi legata eſſent facta pro male ablatis qꝛ illa preſtabuntur etiam ſi filius eſſet ignorãter preteritus, qꝛ eſt veriſimile, qđ etiam ſi teſtator ſciuiſſet, idem feciſſet, cuꝫ prima charitas incipiat a ſeipſo. l. preſes. de ſerui. ꝛ aqua. ꝛ anima cunctis rebus eſt preponenda. l. ſancimus. C. de ſac. ſan. ec. Tu vero dic qđ Ro. conſi. cxxij. inci. circa predicta refert Bal. in l. Titius. ff. de lib. ꝛ poſth. ſaluare Bar. in caſu proxime relato nõ autẽ qđ ipſum ſequatur. ꝛ Ro. in d. cõſi. tꝫ ꝙ ſi teſtator in genere cogitauit de poſthumo, vt qꝛ dixit, ſi non vꝫ, vel valebit ꝙ legata debeãtur. Item dicit Alex. ꝙ Bal. dicit opi. Bar. veram, quando teſtator nullum alium filiũ habuiſſet, ꝛ inſtituiſſet, tũc ꝙ oĩa legata debeantur, qꝛ veriſimiliter poſtquam vnũ grauat, aliuꝫ grauaſſet ſi habere ſciuiſſet. arg. d. l. Titius. ꝛ hoc niſi nominatim reliquiſſet a filio inſtituto, qꝛ tunc haberet locũ tex. in l. pen. de iur. cod. Tu etiã ad hoc vide Bal. conſi. ccccxxj. ij. lib. ꝛ Ro. conſi. clxxxj. An autem poſthumo preterito tacente fratres poſſint declarare teſtamentum nullum. vide Ro. ꝙ ſic. conſi. xxiiij.

g POMA. ¶ Filios habebat. Iſtam opi. Bar. lꝫ non reperiatur qui communem dicat, tenet Io. de Ana. cõſ. xxviij. ꝛ vide ibi Lu. Bol. in addi. Iſta verba poſita vide per Azo. Are. cõſi. xciij. vbi in iſta materia fecit pulchrum conſilium.

h POMA. ¶ Huius timore. Conſidera nunquid hoc ſit verum, qđ ſentit Bar. ꝙ nepos ſubintret in locũ patris, ex diſpoſitione Vellei. qđ quidem clare ſentit gl. in d. l. ij. hic alle. Sed hoc videt̃ contra. in §. ſui. Inſti. de her. quali. ꝛ differ.

i POMA. ¶ Legatis. Ex iſto articulo collige ꝙ idem eſſet, ſi eſſet etiam ignoranter preteritus. ꝛ opi. Bar. eſt communis, vt inquit Por. ꝛ Imo. in d. l. filio preterito. qui ponderat Bar. hic eſſe contrarium, dũ dicit de exceptione poſſe fieri abſqꝫ dolo. ꝯrium cuiꝰ. §. in j. opin. in diffinitione ipſius exceptionis. Co.

k ¶ Puto veram. Adde ꝙ ita communiter tenet̃, ne melioris conditionis ſit emancipatus quam ſuus.

l POMA. ¶ Factam. Cogita tñ, nunquid iſto caſu ſaltem deberetur coniunctis perſonis, de quibus in d. l. j. de leg. preſtan.

m AND. BARB. ¶ Tu dic breuiter. Vide Io. de Imo. in cõſi. ccxxviij. vtrum legatum extendatur ad liberos, quos ignorabat, vide ibi, qꝛ pulchre loquitur.

✻ CLAVD. DE SEISS. ¶ Querela Vide, ꝑ hoc bonã gl. in c. auditis. in ver. ex poſt facto. ꝛ in verb. caſſatum. de elect.

n POMA. ¶ Et Cy. in d. l. iij. Iſta opin. probatur in l. ſi cum vel in vtero. in fi. §. de teſt. milit.

o POMA. ¶ Si vero queris. Qñ preteritio filij emãcipati, hodie reddat teſtm̃ nullum, vide concor. per Alex. in conſi. cxlij. in j. vol. ꝛ in conſi. ciij. vol. iij.

p ¶ Et dicit nullũ. Adde vt hic per Alex. qui format quandã oppoſitionem. Sed quid econtra, an teſtator miles ſcienter filiũ preteriens quando teſtat̃ de caſtrenſibus, vel eum exheredãs faciat teſtamentũ ſubiacere querele. Cy. vt refert. do. Alex. dicit ꝙ communis opi. eſt qđ ſic. Tenet gl. in l. fi. §. de inoffi. teſta. ꝛ rubri. ff. ſi quis a pa. fu. ma.

q POMA. ¶ Circa tertium. An autem iſto caſu deberent̃ legata rupto teſtamento per fratres ex diſpoſitione huius aut. Bar. vr̃ hic ſentire quod ſic iunctis precedentibus, ꝛ tenent hoc hic Cy. Bal. ꝛ Cor. Et facit ꝙ ſi debentur ꝑ filiũ vt hic per omnes, tanto magis per fratrem. Secundo qꝛ ſemper vult ratio, ꝙ eſt iuſtum, ꝛ cõſidera nunqđ iſta aut. ſit correcta, vel ſit limitatoria iuris an

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tiqui, contrarium tamen tenet hic Imo. ſed magis placet prima opin.

r ¶ De fratre. Adde an hec aut. locũ habeat, ſi frater per querelã inofficioſi reſcindat teſtm̃ fratris turpi perſona inſtituta vt tunc legata conſeruentur. Ang. in aut. vt cum de app. cog. §. ſi. concludit ꝙ non, q2 tex. in corpore non loquit̃ niſi de preteritione, vel exheredatione aſcendentium, vel deſcẽdentiũ, ergo in tranſuerſalibus remanent incorrecta iura antiqua volentia ꝙ reſciſſo teſtamẽto quo ad hr̃des inſtitutos legata non preſtent̃. l. Papinianus. §. ſi ex cã. de inof. teſt. & l. filio preterito. & ex idẽtitate rõnis vel maioritate, in correctoriis nõ fit extenſio ad alium caſum, iuxta no. in aut. quas actiones. ſ. de ſacr. ſan. ecc. Idem tenet do. Franc. de Ramp. & Imo. in d. l. filio. Et cũ his tranſit Alexã. Bal. vero in l. fratres. ſ. de inoff. teſt. tz contra. & Sali. hic vide per eos quibus adde Pau. de Ca. conſi. lxj. vbi refert vnum dictũ Gul. de Cu. in quo non fit mentio. & poſt vide omnino Ang. conſi. cxxj.

s ¶ De inſtitutis ex re certa. do. Alex. dicit qd̃ communis opi. eſt illa quam tenet Bar.

t POMA. ¶ Queris de ſubſtitutione. An p iſtam aut. conſeruet̃ ſubſtitutio pupillaris, vide Ro. conſi. cvj. alias lvj. & Alex. xlviij. j. vol. Rom. conſi. xviij. adde etiaz Bar. in l. j. in prin. & Alex. & Iaſ. ſ. de vulg. & pup. quid aũt de ſubſtitutione exemplari, vide Ang. conſi. xcix.

v P. PAV. P. ¶ In pupillari. Quid autem de pupillari tacita, que continetur in expreſſa vulgari, an conſeruetur in expreſſa aut. vide Fulg. in quadam diſpoſitione. in iiij. dubio.

x P. PAV. P. ¶ Conſeruantur. Sequitur Ant. de bu. conſi. xviij. ante medium.

y P. PAV. P. ¶ Fideicommiſſaria. An autẽ debeatur fideicommiſſum, antequã eueniat dies vel conditio, vide Bar. in l. peculiũ. §. ſi. de le. ij. Pau. conſi. xix. Item qd̃ conſeruentur fideicõmiſſa per hanc aut. vide do. Ant. conſi. xv. ad ſi. qui ſequitur Bar. hic. Itẽ de fideicõmiſſo vniuerſali vide Ang. conſi. xciij. inci. Pe. de vbe. ad ſi. vbi etiã alia in materia. Item de fideicõmiſſo vniuerſali, vide Io. de Ana. conſi. ccxviij. & Bolog. poſtea in addi. vide Deciũ in conſi. lxxxv.

z ¶ Fideicõmiſſum. Adde an fideicommiſſum vniuerſale conſeruetur per iſtam aut. ideo ꝙ filij ſuccedẽtes ab inteſtato rupto teſtamento, teneantur fideicõmiſſum reſtituere. Communis opi. eſt ꝙ ſic, vt per gl. & doc. in l. ſi ita tamen. §. quoties. ff. ad Tre. & gl. iũcto tex. in l. eam quã. j. de fideic. cõſuluit Pe. de anc. cõſ. cxliij. inci. prefatis nominibus. Vide tñ Ang. cõſi. j. allegato. clxxxiij. & ꝙ fideicommiſſum vniuerſale conſeruetur, tenuit Bal. cõſ. cix. iiij. vo. vbi dicit qd̃ pro hoc eſt tex. ſing. no. & Ia. de are. in l. gñaliter. de fideicommiſ. li. §. ex teſtamento. tenuit etiam Ro. conſi. ſ. proxi. alleg. clxxxj.

aa P. PAV. P. ¶ Talis conditio. Vide do. Ant. conſi. ccv. dicit iſtud eſſe dubium.

bb ¶ Cauſa conditionis implende. Sal. dicit ꝙ debet dari preterito, a quo legatarius debet legatũ recipere. Pro hoc dicit eſſe tex. apertum in l. is qui in poteſtate. §. j. de lega. preſtan. & idem tenet Imo. in d. l. filio preterito. per d. l. is qui, quam dicit ſingularem.

cc P. PAV. P. ¶ Condictione. Magnam vtilitatem reſultantem ex hac inueſtigatione, vide per Angel. conſil. lxxxj. incip. Bert. habens, &c.

dd POMA. ¶ Hoc puto. Etiam tenet Pe. de anc. in conſi. cciij. in dubio. vbi ponit pulchre in materia huius authen.

ee ¶ Puto veriſſimum. Adde ꝙ Alex. dicit etiam communẽ cõcluſionem per tex. in d. §. ſiue igitur. cũ ſeq. in ver. tanquã non reſciſſum, & per alias rationes, de quibus hic per Bal. & Ang. conſil. clxxiij. ver. ſecundo reſtat igitur.

ff P. PAV. P. ¶ Clauſula. Vide omnino que habes ad Bar. ff. de iure codicillorum.

gg P. PAV. P. ¶ Omnes doc. Sequitur Comen. cõſi. cxxvj. inci. viſa copia. poſt prin. limita tamen niſi ille, qui eſſet inſtitutus, elegiſſet viam teſtamenti adeundo, q2 priuatur via fideicommiſſi. l. ſi. C. codic. vide ibi. Eſt tñ communis ſententia contra Bar. In alio caſu vide Ale. & Mod. hic Alex. in conſi. cxxiiij. inc. diſcuſſis heſitationibus. Vide Ang. conſi. cxij. inci. iſta q. preſens hz duo pũcta, & in primo caſu contra gl. hic vide etiã que habes ad Bar. in l. j. in v. q. ff. de iure codic.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ L. cũ ſtipulamur. Vide Alex. plene conſ. cxliij. vol. ij. in j. dub. vbi refert communẽ opinionem eſſe contra Bart.

hh POMA. ¶ Si non vz &c. Quid ſi ignoranter preterit pater, an habeat locũ clauſula codicillaris? Bar. tz qd̃ non. Et pro iſta oppo. Bar. hic Alex. lz dicat hic communẽ eſſe in contrarium, tamen pro Bar. conſuluit Are. conſi. ſuo vlt. per l. cum acutiſſimi. de fideic. & l. cũ auus. ff. de cond. & demõ. Barb. in conſi. lx. in ij. parte. Ang. in l. ſi. ff. de iure codi. dicit qd̃ pro Bar. conſuluit collegiũ Peru. Pau. in d. l. j. & ij. ſupra eodem, & quoddam conſi. alleg. per Alex.

De poſthumis heredibus inſtituendis, vel exhæredandis. Rubrica. XXIX.

LEX I.

SI poſt teſtamentum. Natiuitate poſthumi preteriti, teſtamentum rumpitur, & ex eo nihil debetur. h. d. Opp. de aut. ex cauſa. ſ. ti. j. vbi rupto teſtamento ex cauſa preteritionis debentur legata. So. Quidam dicunt quod hec corrigitur per illam. Alij dicunt quod hic loquitur in preteritione poſthumi, ibi in preteritione iam nati, [a] quod eſt valde forte dubium, quod an ſit verum, dixi ibidem in aut. ex cauſa.

ADDITIO.

a ¶ Iam nati. Adde Bal. conſi. ccxxiiij. j. vol. & Paul. de Caſt. cõſ. cci. Sz de clauſula appoſita in teſtamẽto poſthumi p̃teriti vide Bar. conſi. cciij. inc. factũ tale eſt, cecus. & conſi. ccx. in Dei nomine. omnes ꝙ alias cõſului, & auditores meos docui, & cõſ. ccxx... inc. Lup. Pau. de Ca. conſi. lxviij. cum duobus ſequentibus, per Bal. cõſi. xx. & ccccxl. j. vol. p Ro. cõſi. cxxij. vbi refert Bar. in cõ... incip. viſo teſtamento domine Lucie, per Barb. cõſi. lxj. ij. vol. Ang. conſi. x. & conſi. cvij. pleniſſime.

LEX. II.

1 ☞ Filius preteritus, tacendo videtur approbare teſtamentum.
2 Poſthumus preteritus, & quando iam natus, rumpat teſtamentum

VXoris. Abortiuus partus teſtamẽtũ non rumpit, ſecus ſi naſcitur viuus, licet ſtatiz deceſſerit. h. d. Iſtud quod hic dicitur, in prin. de abortiuo, qualiter intelligatur, videbitis in l. pri. ad iſtud autem, quod dicitur, ſi natus illico decedat, [a] teſtamentuz rumpitur nec confirmatur. ¶ Opp. & videtur quod teſtamentum confirmetur, vt l. poſthumus. in prin. ff. de iniu. teſt. Sol. hec eſt veritas, qd̃ ibi poſthumus fuit natus, & deceſſit viuo teſtatore, vnde teſtamẽtum confirmatur ex equitate pretoria, & ex eo poterit peti bonorum poſſeſſio ſecundum tabu. hic vero eſt natus, & deceſſit poſt mortez teſtatoris. Vnde non cõfirmatur, neque de iure ciuili, neque de iure pretorio. Ita debetis hoc intelligere. Cũ due ſolutio. que ſunt hic in gl. ſunt vere ſimul iuncte, vt vidiſtis. & vide gl. Et ſic eſt vnus de caſibus, q ponuntur in lege cõtraria in quibus ... neceſſaria bon. poſſ. ſecundum tab. & habuiſtis no. per glo. in l... ſ. vñ legi. & habuiſtis duos caſus. aut decedit viuo teſtatore, & confirmatur teſtamentũ. aut poſt mortẽ, & tunc ſecus. ad verum iſtorum opp. ꝙ ſi decedit viuo teſtatore, non confirmatur teſtamentum, vt ff. eo. l. ſi filius q in poteſtate. Sol. Dicit qdã illud ... preceſſit primũ teſtamentũ validum de iure ciuili. quod non nocet. Dic ergo ꝙ precedens diſtinctio eſt vera in poſthumo preterito: ſecus in filio iam nato preterito, qui ſi decedat et viuo teſtatore, teſtamentũ nõ cõfirmatur, vt Inſti. de exhe. li. in prin. ... differentiã inter iam natũ & poſthumũ tz glo. in ver. heredes ... que, in d. l. poſthumus. de iniuſ. teſt. & in l. ſi hereditas. §. qui ... in gl. iij. de teſt. tute. & in l. ſi. §. pe. ff. de dona. & in l. omnia. ff. ... circa. ſi. ti. licet cõtrariũ videatur tenere gl. & non bene, ... reg. Cato. niſi etiaz intelligas, ſecundũ quod ſtatim dicam ... iſtaz diſtinctionẽ videtur tex. in d. l. poſthumus. ver. idẽ, ... net idem in iam nato, ꝙ in naſcituro. Sol. dicunt quidam ... le §. idẽ, &c. loquitur in caſu l. filio. eo. ti. Et hoc videtur ibi dicunt

b gl. Vltramontani [b] dicunt, & melius quod eſt notandũ, ſi filius ... natus preteritus decedit viuo teſtatore, aut in teſtamento illi erãt ſcripti venientes ab inteſtato, & tũc teſtamentũ confirmatur vt ex eo poſſit peti ſm tab. de iure pretorio. Ita loquitur dictum ver. idẽ, &c. Et ibi tex. hoc exprimit. ſi bene aduertatur, aut erant inſtituti extranei, & tunc ſecus. Ita loquitur Inſt. de exhere. li. in prin. ad aliud mẽbrũ, & quando filius decedit poſt mortẽ teſtatoris, & ſic ad caſuz. huius l. op. de l. filio preterito. ff. de iniuſ. teſt. Ibi loquitur in iaz nato, hic in poſthumo preterito. Ita ... hoc nihil eſt dicere, q2 facilius cõfirmatur, quãdo preteritur poſthumus, ꝙ quando preteritur iam natus, vt dixi ſ. Vnde ... hic de rigore, ibi de eqtate. Innuit ergo quod hec lex c... per illam, cum equitas ſcripta preferatur rigori, vt l. j. ſ. ... quod non eſt verum. Dico ergo, & ita tenent doc. noſtri ... tani, & hec eſt veritas, quod ibi loquitur in filio preterito, qui ... xit tanto tempore, ꝙ habuit poteſtatem approbandi, vel improbandi teſtamentum, vnde non improbando approbare videtur vt ibi. hic loquitur in eo, qui ſtatiz deceſſit, vt expreſſe dicit tex. vnde in eo nõ põt cadere approbatio, iſta eſt veritas. Suppon...